

Tibolddaróc

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017.

KÖSZÖNTŐ

Tisztelt Tibolddaróciak!

Kedves Barátaim!

2017 év a település életében jelentős sarokpont lett.

Az Országgyűlés a településképi védelméről szóló törvényben meghatározta, hogy minden magyar településnek meg kell fogalmaznia a településképi identitását, majd ezt követően a partnerek bevonásával, valamint helyi szabályozással meg kell határozni a településképi fejlődési irányát, a hagyományokon alapuló, de a jövőképet is tartalmazó fejlesztések formáját.

Minden településnek saját magára szabott településképi fejlesztést kell meghatározni.

Jelen Településképi Arculati Kézikönyv a települmúltjában gyökerező értékeinek a feltárása, az információ feldolgozása és rendszerezése mellett tartalmazza a településképi fejlesztések irányát is példákkal bemutatva a javaslatokat.

Ez a Településképi Arculati Kézikönyv lesz majd az alapja a településképi rendeletnek, mely a település közmegegyezésen alapuló fejlesztési szabályzata lesz.

Kérem, fogadják szeretettel, és saját, egyéni fejlesztéseik, beruházásaik, vagy csak egyszerűen saját környezetük rendezése során vegyék e kézikönyvet elő és merítsenek belőle ötleteket, hogy Tibolddaróc saját magunknak, valamint az ide látogató nagyszámú vendégnek sajátos és egységes településképet mutasson!

Tibolddaróc, 2017.október 20.

Dósa József
polgármester

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés, köszöntő
2. Tibolddaróc bemutatása
3. Általános településképi
 A környező táj leírása
 A település és a táj kapcsolat
 A település gazdaság
 A település lakossága
4. Örökségünk
 Épített örökség
 Régészeti örökség
 Helyi épített örökség
 Természeti örökség
5. Településképi szempontból meghatározó területek
 Történelmi településforma és, beépítés
 Helyi védelemre javasolt épületek
 Pincés területek
 Temető
 Átalakult, vagy új beépítés
 Intézmények, gazdasági területek
 Zöldterület, patak
 Külterületi területek (*Legelők, kaszálók, erdők, cserjések*)
6. A településképet befolyásoló épített és természeti környezet meghatározó elemei
 Lakóépületek, melléképületek építészeti részletei
 Intézmények, sajátos épületek és építészeti részletei
 Közterületek és sajátos építmények
 A belterületi természeti környezet
7. Ajánlások
 Az épített környezet alakítása
 A közterületek alakítása
 A természeti környezet alakítása
8. Jó példák bemutatása_építészet
9. Jó példák bemutatása_közterület
10. Jó példák a bemutatása_természeti környezet

BEVEZETÉS

'Tartsd meg, ami jó, dobd el, ami nem hasznos.'

Tibolddaróc címere: Álló, háromszögletű, vörös színű katonai pajzs, amelynek mezejében zöld színű, leveles-indás, ezüsthüvellyel ellátott szőlővessző lebeg, s ezen balra forduló, ezüst sólyom áll. A pajzsban háromágú, vörös és kék ékkövekkel díszített aranykorona, amelyből balra forduló, ágaskodó, természetes barna színű szarvas emelkedik fel. Az oldalsó levélfoszlányok színe kék-ezüst és vörös-ezüst. A pajzs alatt egy szalag lebeg 'TIBOLDDARÓC' felirattal.

Tibolddarócnak a XVIII. századból ismert a pecsétje, amellyel a községi iratokat hitelesítették, illetve ennek ábrája szimbolizálta a korszak települését. A pecséten látható a (rég) címer: ovális pajzs koronával, oromdísszel és foszlányokkal. Az új címerben ismét megtalálható a szarvas és a korona, melyek utalnak az Árpád-kori lakosság foglalkozására is. A szőlőág utal a szőlőművelésre, bortermelésre. A sólyom a honfoglaló Őrs úr nemzetség totemállata volt, amelyet az ebből a nemzetségből leszármazott és a településnek nevet adó Tibold család is megtartott. Eredete tehát a honfoglalás előtti időkre nyúlik vissza.

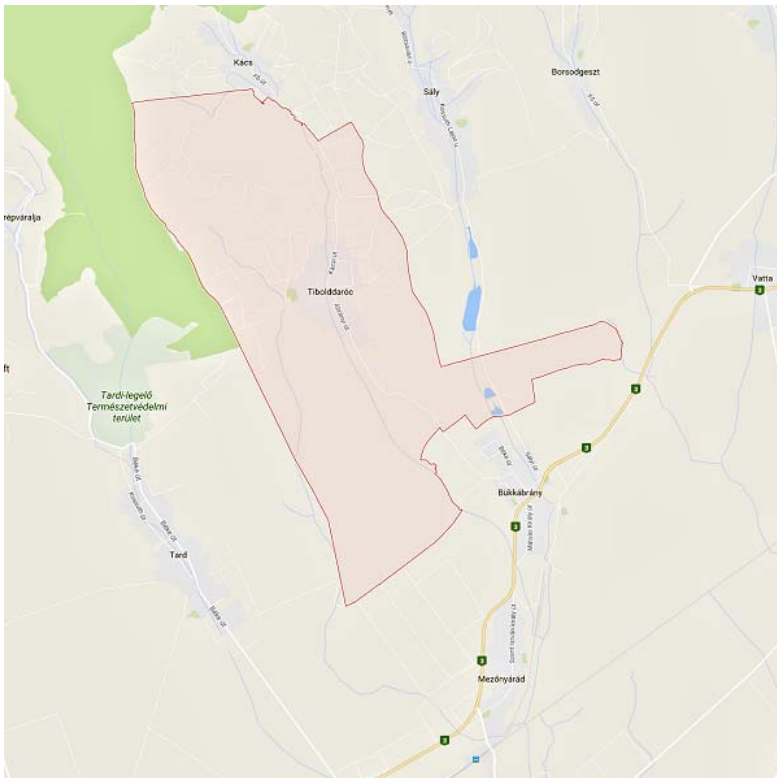
A fenntartható fejlődés biztosítása, az elérhető, jó minőségű környezet kialakítása, a természeti, táji és építészeti értékek gyarapítása és védelme mindannyiunk felelőssége. Kulturális örökségünk sokféleségének és gazdagságának megőrzése mellett is lehet és kell új értéket teremteni a következő nemzedékek számára.

Az építés közügy, hisz azzal, hogy a lakhatásunkat, vállalkozásunkat létrehozzuk, pihenésünket, kikapcsolódásunkat biztosítsuk, megjelenünk a látványban tömeggel, anyaggal, színnel, kerttel, zöldfelülettel, egyebekkel. Ezért nem mindegy, hogy mit, mekkorát, milyet alkotunk.

A településképi arculati kézikönyv egyrészt példatár, másrészt útmutató segédlet ahhoz, hogy a feltett kérdésekre megtaláljuk a megfelelő válaszokat. E kézikönyv a helyi értékeket, sajátosságokat, hagyományokat felkutatva és kiértékelve ad ajánlásokat a település fejlődéséhez, szebbé tételéhez.

TIBOLDDARÓC BEMUTATÁSA

Google

Fekvése:

Tibolddaróc község a Bükkalja területén, a Kácsi-patak völgyében fekszik, Mezőkövesdtől 17 km-re, Egertől 26 km távolságra. Megközelítése a 3. számú főútról Bükkábrány felől történhet. Igen nagy külterülettel rendelkezik, közigazgatási határa délen Bükkábrány lakott részétől északon egészen Kács lakott részéig tart. A település déli területe síkvidékű, északi területe dombos, hegyes, erdős, szőlőtáblas. Középen fekszik a belterületi lakott rész.

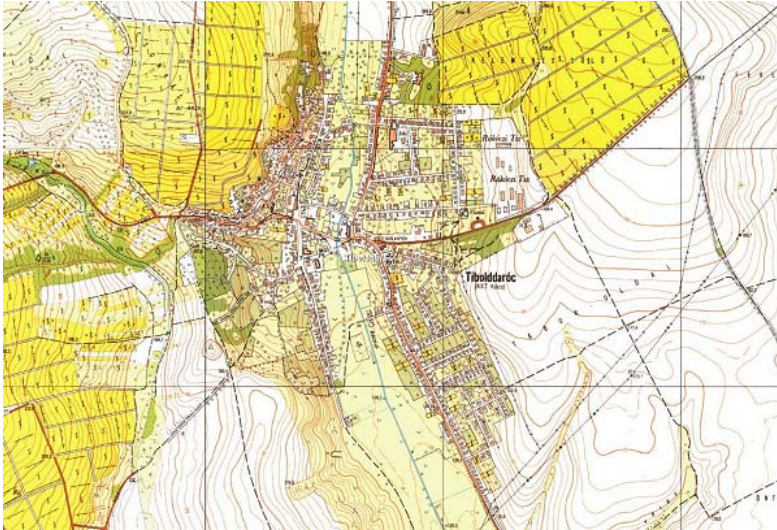
Éghajlata:

A Bükk-vidék régiójának déli oldalán, annak közepén található község északi irányból. a hegyeknek köszönhetően komoly védelmet élvez. Viharos jégeső, erős zivatar ritkán éri a települést és szőlőföldjeit. A kemény fagyos hajnalok sem jellemzők, mely kedvező a szőlőművelésnek. A tiszta, jó levegőről az észak felőli nagy erdőség gondoskodik.

Története:

A község már a bronzkorban is jelentős település volt. A honfoglalás után az Örs/Örös úr nemzetségbeli Acsád fia kapta meg a Bükkalja ezen területét, majd a leszármazottja, Tibót

MepAr

Google

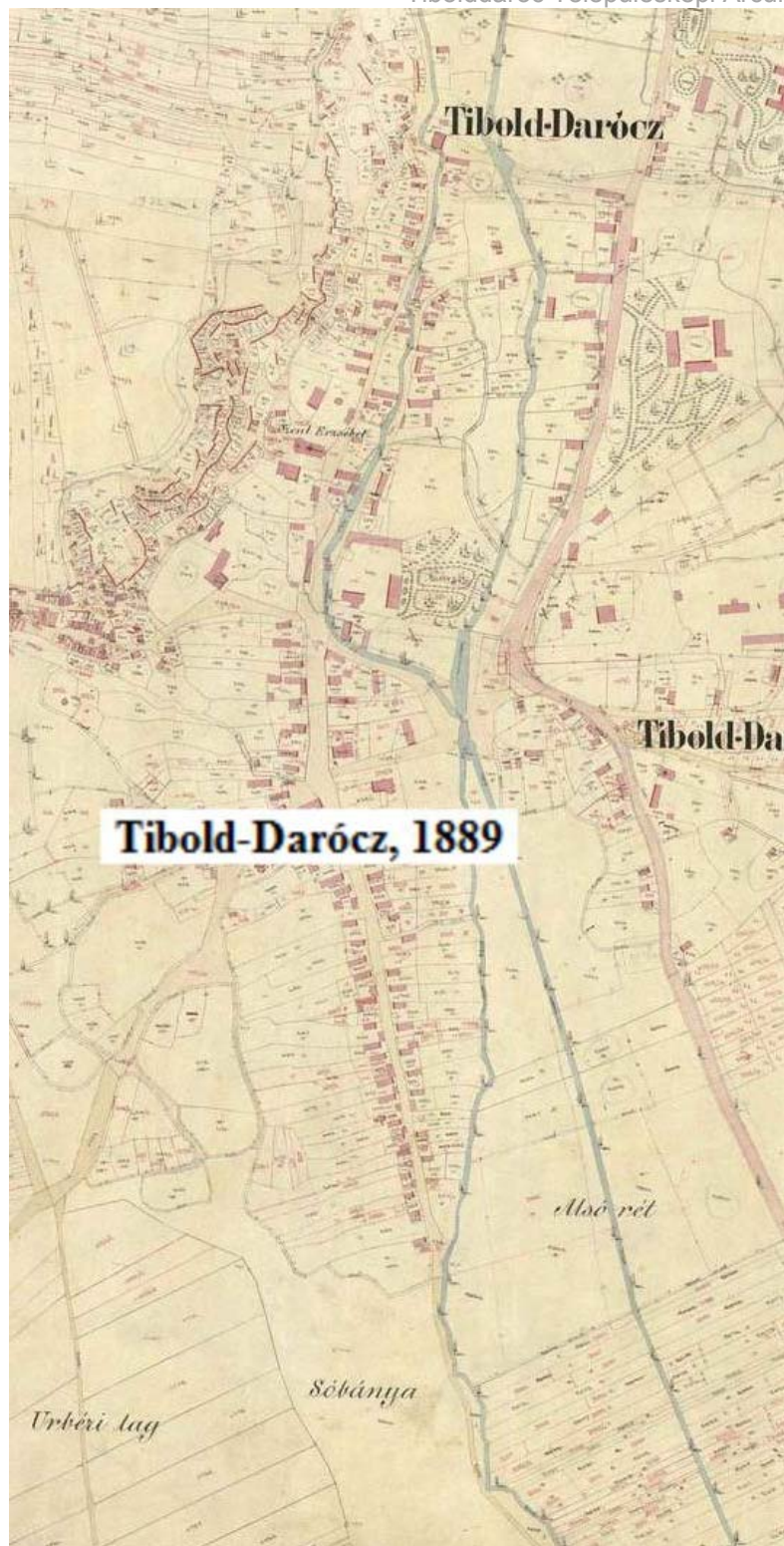
tulajdona lett.

A település első írásos említése az 1332-35. évi pápai tizedjegyzékben található. Az 1340-ben kelt írásos emlékekben már találkozhatunk a Tibold családnévvel, innen származik a település nevének első tagja. A 'daróc' szó jelentése már nehezebben értelmezhető: a szláv nyelvekből került a régi magyar nyelvbe, jelentése: nyúzó. Azoknak a vadászoknak az elnevezése, akiknek a nyúzás, szíjhasítás volt a feladatuk, de más jelentése foglalkozásnév: királyi erdő- és vadőr, madarász, solymász. De a 'daróc' durva posztó-szerű felsőruházatot is jelent, melyet még a XIX. században is hordtak.

A Tibold család házasság révén sok más családdal került rokonságba. A nemzetség különböző családjai 1347-ben megosztózkodtak a birtokokon, így a többi családnak is van Darócon birtoka, de a legnagyobb rész a Tibold családé lett. A pápai lajstromban Doranch, Doronch, Doroch a neve. A XVI. századi oklevélben Dorolch néven említik.

Az Árpád-házi királyok uralkodása alatt három falu is volt a Kácsi-völgyben: Alkács (a mai Tibolddaróctól délre), Középkács (Mészalja) és Felkács (a mai Kács). A Tiboldok a törökidő előtt áttértek a protestáns hitre, s ennek köszönhetően sok minden megváltozott a Kácsi-patak völgyében. A XVI. század második felében városi rangot kapott, és járási székhelyként a környék meghatározó jelentőségű települése volt. Darócnak 1583-ban már önálló református egyháza volt. Az 1596 októberében bekövetkezett mezőkeresztési csatavesztés után a környező településekkel együtt elpusztult, lakói a Bükkbe menekültek, vagy elhurcolták őket.

Az 1709-es egrai pestisjárvány elől menekülve székely és szlovák családok népesítették be újra a völgyet. 1724-ben újjáalakult a római katolikus egyház. A XVIII. században főleg református családokat telepítettek be Stájerországból, császári parancsra. A XVI-XIX. századi leírások kiemelik, hogy a falu jó szőlőtermő vidéken

Mapire

Mapire

fekszik. A számos műemlék jelzi, hogy Tibolddaróc gazdag hagyományokkal rendelkezik.

Borkultúra:

A területen élő ősember gyűjtögető gazdálkodásról, az őstermelésről vannak adatok. A honfoglalást követő századok alatt a termőföld még kevés területet foglalt el, de a lakosság növekedésével egyre több földet hódítottak el a cserjés domboldalakkól. A különböző gyümölcsösök telepítésére voltak alkalmasak ezek a területek, és még jobban a szőlő telepítésére. A vadszőlő őshonos növényének termését már az ősember ismerte. A szőlő és borkultúra hagyományai egészen az Árpád-korig nyúlnak vissza a levéltári anyagok szerint. Az 1100-as években, a közelben alapított szerzetesrend teremtette meg a szőlőtermesztés, majd a borászat alapjait. Az 1300-as évekből származó pince-kataszter már Tibolddarócot is felmérte. Az itt termelt szőlőből készült borok nagy részét a XVIII. századtól lengyel zsidó borkereskedők szállították Lengyelországba, lovas kocsikra rakott hordókban.

A filoxéra vész az egész szőlő-ültetvényt elpusztította. Az 1890-es években újratelepítették a déli domboldalakat új oltványokkal. A szakmai irányítást szőlész, borász bevonásával végezték, ehhez a Törley Pezsgőgyár biztosított szakembereket, mely modern feldolgozó üzemet is létesített itt. A daróci borok kiváló pezsgő alapborként kerültek az üzemekbe.

A II. világháború utáni földosztás felaprózta az uradalmi szőlőket, megszűnt a szigorú szakmai felügyelet, csökkent a telepítési kedv. Az emberek inkább az ipari szektorban álltak munkába, sokan elhagyták a falut, így sok szőlőtábla parlaggá vált. Újból a helyi szövetkezet telepített 1963-70. között új ültetvényeket, és ismét fellendült a szőlészet,

borászat. Az 1980-as évek elején megváltozott a fajtaösszetétel, már nem csak pezsgő alapbort termelnek, hanem kiváló minőségű borokat is.

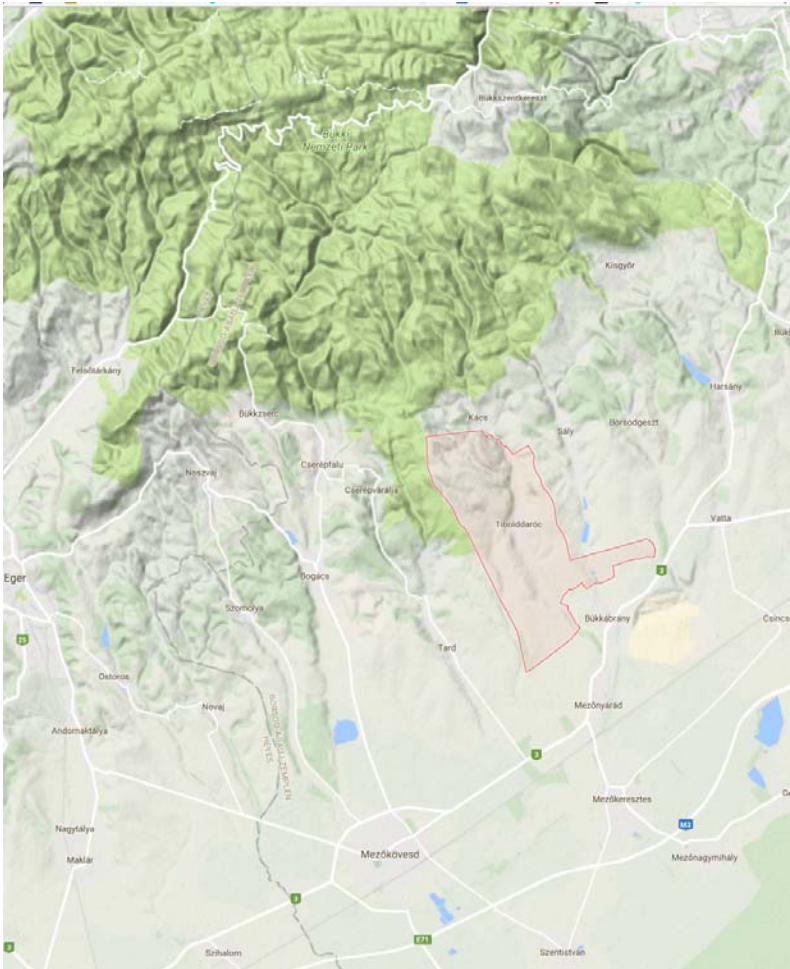
E kézikönyv feltárja a helyi sajátosságokat, jellegzetességeket, hogy azokon keresztül, illetve a jó példák bemutatásával, megőrizve a hagyományokat, örökségeket új értékek teremődjenek.

Geoshop

Google Earth

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSKÉP

Környező táj leírása

Tibolddaróc Borsod-Abaúj-Zemplén megye déli részén helyezkedik el. A Kassát – Miskolcot – Budapestet összekötő régi 3. számú úttól északra, Bükk hegység déli lábánál. Északon Kács községgel, délen Bükkábrány községgel határos. A település tengelyét a Kácsi-patak adja, mely a Bükk völgyéből szalad dél felé.

A település a Bükk déli lábánál elterülő dombságon terül el. A dombság laza homokkőből (riolituffa) alakult ki az idők során. Ez meghatározta a település múltját és jelenét. A délről érkezünk a településre a háttérben ott az erdővel borított Bükk hegység. A település végéből visszafordulva viszont lágy dombok között elterülő települést látunk. A környező tájat a színes mezőgazdasági parcellák, és a völgyeket követő ligetes erdők váltakozása jellemzi.

A település és a táj kapcsolata

A település szerves egységben él a környező tájjal. A település szerkezetét és ezzel arculatát is a táj határozza meg. A környező természet adottságai határozzák meg a múltból továbbélő jelenét és vélhetően jövőjét is.

A Bükk sziklái közül elinduló Kácsi patak adja a település tengelyét. Ebbe a patakba a településen további oldal vízfolyások kötnek be, kialakítva az utcák hálózatát.

A másik meghatározó természeti elem a település alatt meghúzódó altalaj. Hasonlóan a déli Bükk többi településéhez, itt is a laza homokkő szerű kő (riolittufa) hódzik meg a felszíni talajtakaró alatt.

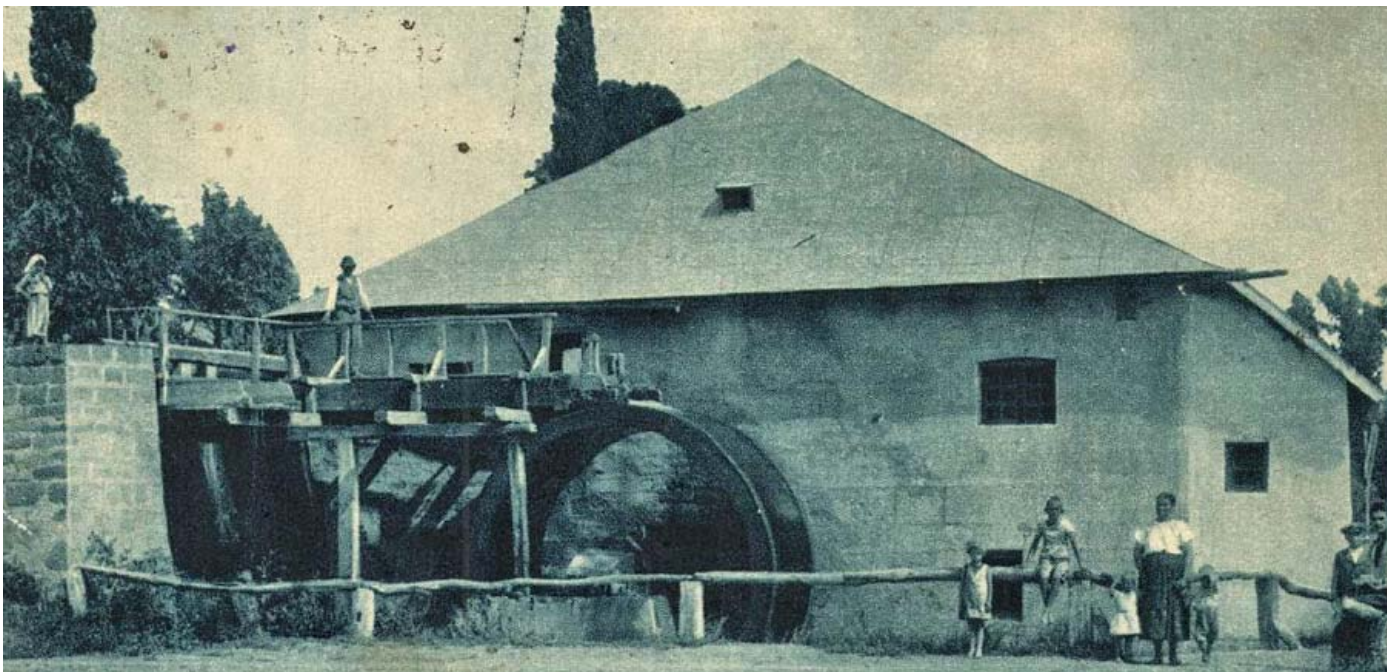
A talaj kedvező adottságú a szőlőműveléshez. A szőlészet a település gazdaságának fő ágazata. A homokkő (riolittufa) altalaj a település arculatát is meghatározta, hiszen

ebből a kőből épültek az épületek, ebben a kőben könnyű volt pincét vágni, melyben tárolhatták a megtermelt bolt, és sokáig laktak is ezekben a kőbe vájt pincékben, az úgynevezett barlanglakásokban.

Összegezve elmondható, hogy a település és a környező táj kölcsönös egymásra hatásának eredménye a mai település.

De közvetett hatott a település arculatára a korábban igen elterjed vízimalmok világa is, melyek mára szinte teljesen eltűntek.

A település gazdasága

A település gazdaság hagyományosan a mezőgazdaságra épült. Ma is ez a meghatározó ágazat. A környéken nagy mezőgazdasági termőföldek vannak megművelve. A dombos részeken a szőlőművelés terjedt el.

A település gazdaságát az alábbi gazdasági ágazatok alkotják:

- földművelés
- szőlészet
- pincészetek/borászat
- vendégházak
- vendéglő
- lovaglás
- egyéni vállalkozások.

A település közelében működik a Bükkábrányi felszíni szénkitermelést végző bánya.

Északra a Bükk hegység meghatározó gazdasági ága az Északerdő, mely intenzív fagazdálkodást folytat.

És meg kell említenünk a Bükki tájra oly jellemző vadászatot, vadásztatást.

Munkahelyeket teremt a település az önkormányzati alapellátás biztosítása is, valamint a szolgáltató ágazatok: posta, üzletek, banki szolgáltatás.

A település lakossága

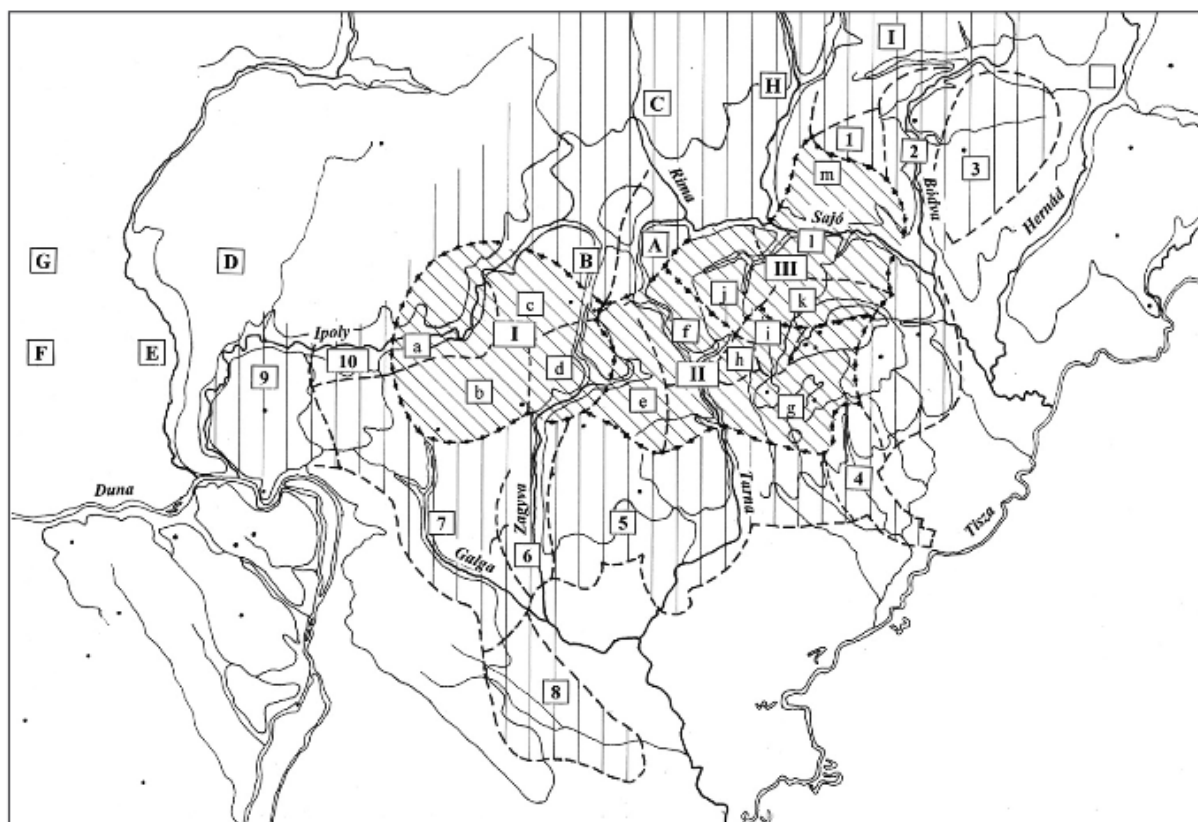
Tibolddaróc utolsó hivatalosan becsült népessége 1378 fő (2017 évben). A lakosság 100 %-a magyarnak vallja magát.

A lakosság fő megélhetési lehetőségét a helyi gazdaságok adják.

A lakosság egy része vállalkozó, egy része nyugdíjas vagy eltartott. A település lakosságának egy része a környező települések munkalehetőségét használja ki.

Évtizedekkel korábban jelentős társadalmi szakadékok húzódtak a lakosság egyes rétegei között, melyet a barlanglakás rendszer is megmutatott. Mára a lakosság homogenizálódott, kiegyenlítődték a társadalmi különbségek.

1. ábra. Palóc műveltségi csoportok Bakó Ferenc (szerk.) 1989 nyomán

Palóc centrum (középpalóc táj)**I. zóna (történeti Nógrád megye)**

- a Közép-Ipoly-völgyiek (Órhalom stb.)
- b Rimóci falucsoport (Rimóc, Nagylóc, Varsány, Sipek, Hollókő stb.)
- c Karancs-vidékiek (Karancskeszi stb.)
- d Felső-Zagyva-völgyiek (Kazár, Vizslás önálló egységek)

II. zóna (Mátra északi előtere, Eger-patak felső szakasza)

- e Észak-mátraaljak (Nádújfalutól Bodonyig 16 település)
- f Homokiak (Pétervására, Tarnalelesz stb.)
- g Eger-vidékiek (Felsőtárkány stb.)
- h Bocsi falucsoport (Egerbocs, Bátor, Hevesaranyos, Szúcs, Egercsehi)
- i Béli-medence (Mikófalva, Bélapátfalva stb.)

III. zóna (Borsod és Gömör)

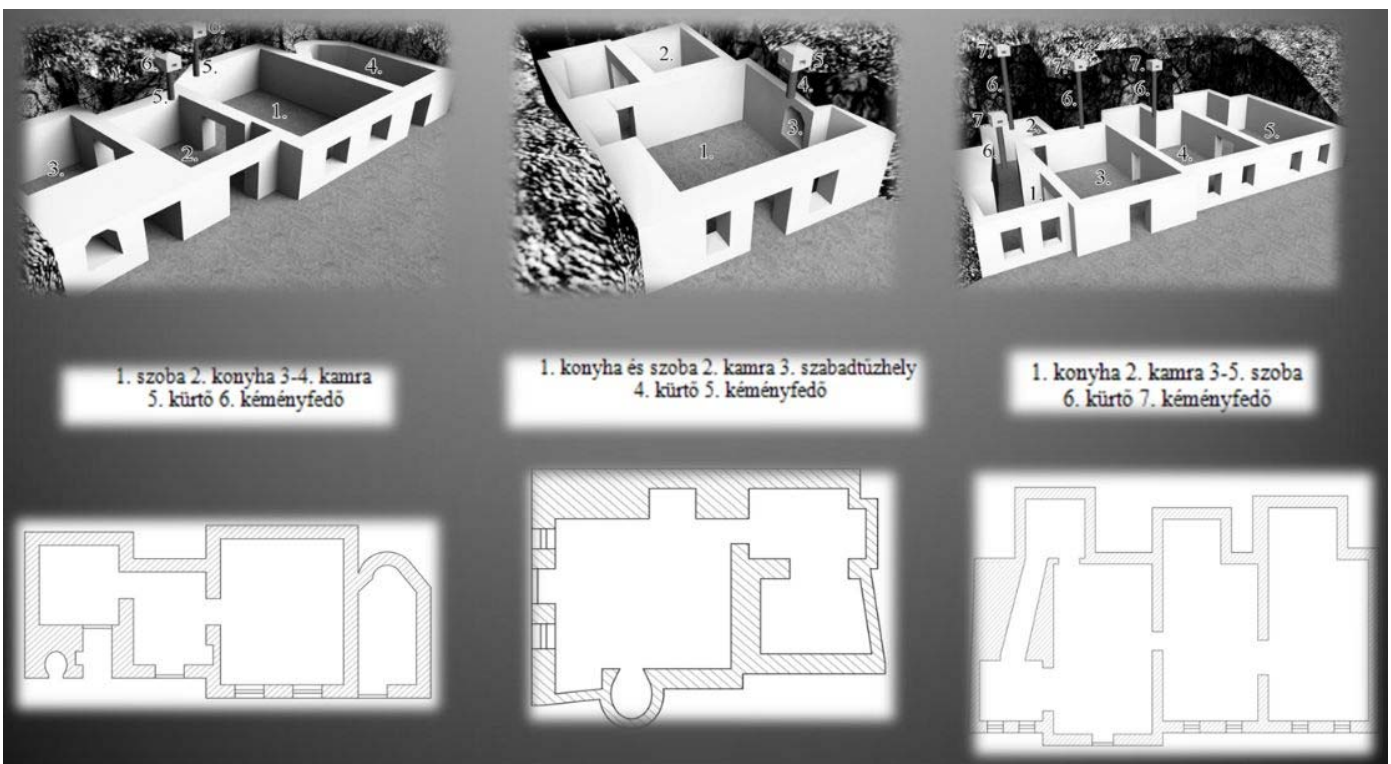
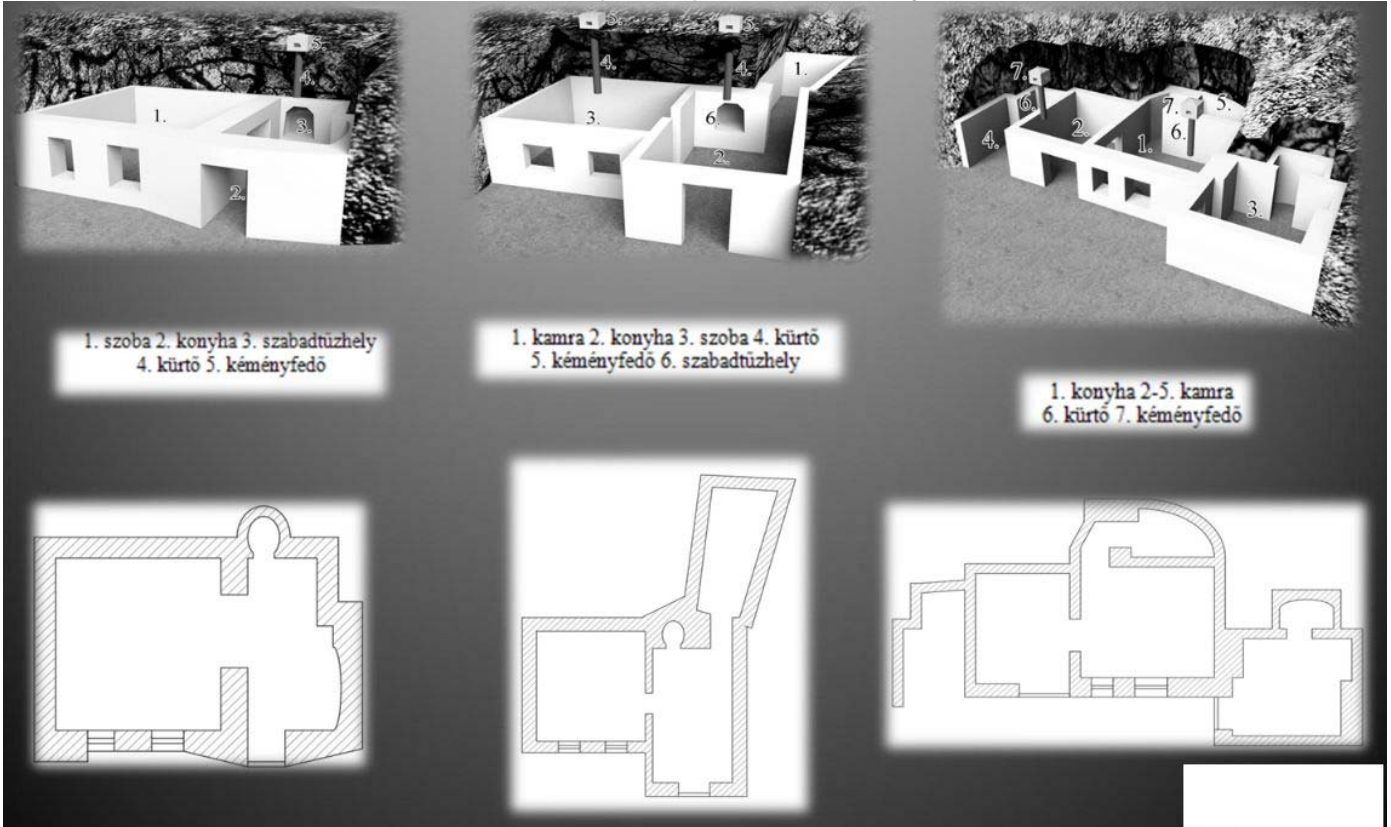
- j Erdőhátiai vagy barkók (Borsodnádásd stb.)
- k Református palócok v. Bán-völgyiek (Szilvásvár, Tardona stb.)
- l Közép-Sajó-völgyiek (Sajónémeti, Sajóvelezd, Sajópüspöki stb.)
- m Száraz-völgyiek (Ragály stb.)

A centrum körüli palócok műveltségi övezet

- 1 Galyaságiak
- 2 Bódva-völgyiek
- 3 Cserehátiak
- 4 Palóc-matyó falucsoport (Mezőkövesd, Szentistván, Tard)
- 5 Gyöngyös környéki csoport
- 6 Közép-Zagyva-völgyiek (Mátraszőlőstől Boldogig)
- 7 Galga-völgyiek
- 8 Tápióvidékiek
- 9 Börzsönyiek
- 10 Alsó-Ipoly-völgyiek (Balassagyarmattól Drégelypalánkig)

A centrum népi műveltségének országhatáron túli változatai

- A Gortva-völgyiek
- B Medvesaljak
- C Felső-Ipoly-völgyiek
- D Hontiak
- E Alsó-Garam-völgyiek
- F Mátyusföldiek
- G Zoboraljak
- H Közép-Sajó-völgyiek
- I Észak-Gömöriek (karsztvidékiek)

Hajnóczy Tamás ELTE TÁTK A barlanglakások típusa egy szociológiai tanulmányban.

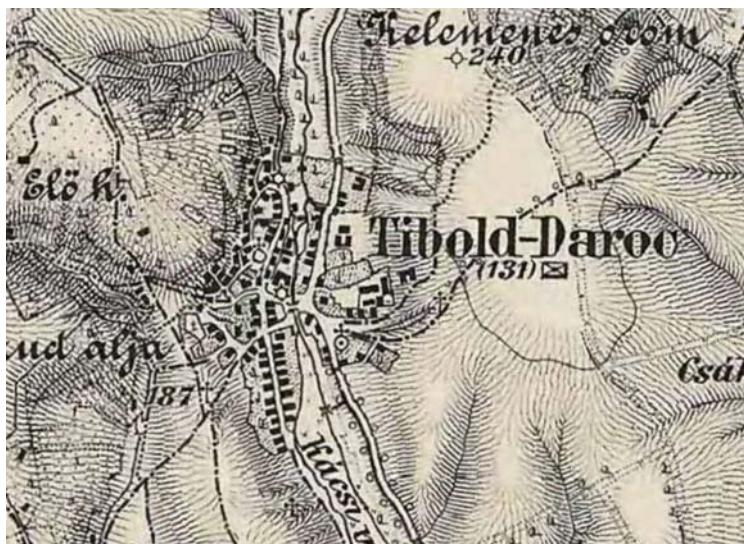
ÖRÖKSÉGÜNK

I. katonai felmérés

II. katonai felmérés

III. katonai felmérés

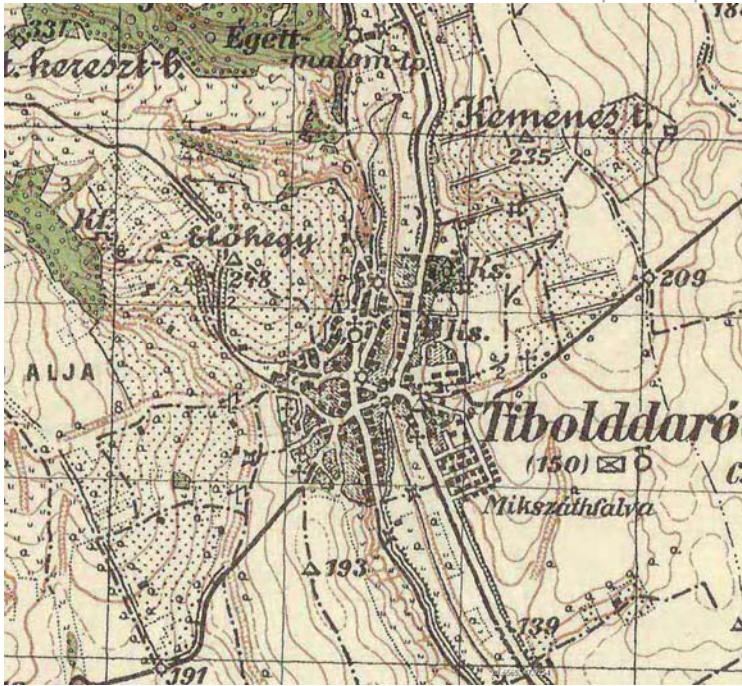
A község már a bronzkorban is jelentős település volt. A Kácsi-patak völgyében talált bronzkori leletek közül kiemelkednek a szépen kimunkált lószerszámok, melyek fejlett kultúrát mutatnak. A IX. század végén földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkozó kisszámú szláv őslakosság élt a területen. A honfoglalás után az Őrs/Örös úr nemzetségbeli Acsád fia kapta meg a Bükkalja ezen területét, majd a leszármazottja, Tibót tulajdona lett.

A település első írásos említése az 1332-35. évi pápai tizedjegyzékben található. Az 1340-ben kelt írásos emlékekben már találkozhatunk a Tibold családnévvel, innen származik a település nevének első tagja. A 'daróc' szó jelentése már nehezebben értelmezhető: a szláv nyelvekből került a régi magyar nyelvbe, jelentése: nyúzó. Azoknak a vadászoknak az elnevezése, akiknek a nyúzás, szíjhasítás volt a feladatuk, de más jelentése foglalkozásnév: királyi erdő- és vadőr, madarász, solymász. De a 'daróc' durva posztó-szerű felsőruházatot is jelent, melyet még a XIX. században is hordtak.

A Tibold család házasság révén sok más családdal került rokonságba. A nemzetség különböző családjai 1347-ben megosztzkodtak a birtokokon, így a többi családnak is van Darócon birtoka, de a legnagyobb rész a Tibold családé lett. A pápai lajstromban Doranch, Doronch, Doroch a neve. A XVI. századi oklevélben Dorolch néven említik.

Az Árpád-házi királyok uralkodása alatt három falu is volt a Kácsi-völgyben: Alkács (a mai Tibolddaróctól délre), Középkács (Mészalja) és Felkács (a mai Kács). Az 1331 és 1335 között végzett határjárás szerint Darócnak katolikus temploma és plébániája volt. A Tibold család folyamatosan gyarapította birtokait, és 1414-ben már Kondót is megvette, majd 1449-ben birtokot szereznek Alsóábrányban is.

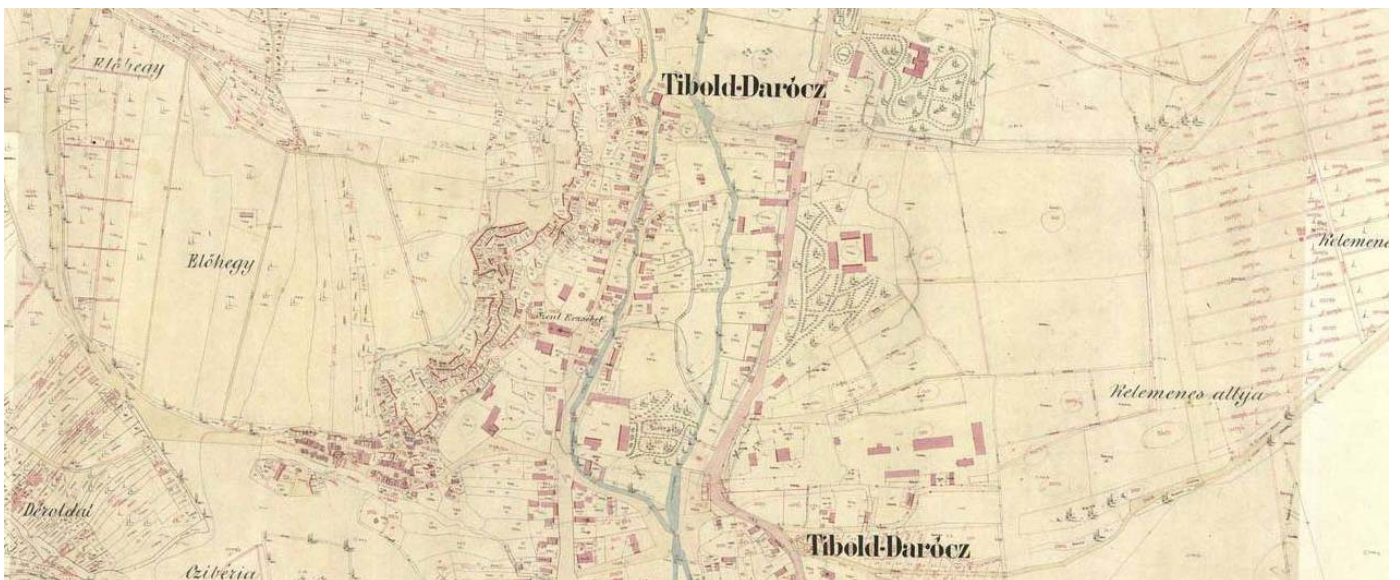
A Tiboldok a törökidő előtt áttértek a protestáns

Magyarország felmérése XIX.sz.d.

Magyarország felmérése XIX.sz.d.

Kataszteri térkép 1880

hitre, s ennek köszönhetően sok minden megváltozott a Kácsi-patak völgyében. A XVI. század második felében városi rangot kapott, és járási székhelyként a környék meghatározó jelentőségű települése volt. Darócnak 1583-ban már önálló református egyháza volt. Az 1596 októberében bekövetkezett mezőkeresztesi csatavesztés után a környező településekkel együtt elpusztult, lakói a Bükkbe menekültek, vagy elhurcolták őket.

Az 1709-es egi pestisjárvány elől menekülve székely és szlovák családok népesítették be újra a völgyet. 1724-ben újjáalakult a római katolikus egyház. A XVIII. században főleg református családokat telepítettek be Stájerországból, császári parancsra. Ekkor már jól kialakított katolikus és református iskolával, valamint egy magániskolával is rendelkezett a község. A reformátusság a XIX. században hátérbe szorult, s akkor és most is a község Sály leányegyháza. A falu egykor jelentős zsidó közössége a holocaust áldozatául esett, emléküket csupán az elhanyagolt zsidó-temető, valamint a jól megépített épületek, továbbá a ma is virágzó borkultúra őrzi. A XVI-XIX. századi leírások kiemelik, hogy a falu jó szőlőtermő vidéken fekszik. A számos műemlék jelzi, hogy Tibolddaróc gazdag hagyományokkal rendelkezik.

Bartlanglakás

Bartlanglakások látképe

Adományozott Kozma-ház

Tibolddaróc

Kozma-telep látképe

Üdvözet
Tibolddarócsról.

Rómi. kath. templom.

Plébánia.

Kerekes-ház.

Itt lakom,
hisz hozzá belül
ról nem látod

Virnem K. A. P. János és Teréz néni kezeiben
Tibolddarócsról Bonyod m. /

Községháza

Szövetkezet

Tibold-daróc

Ref. templom

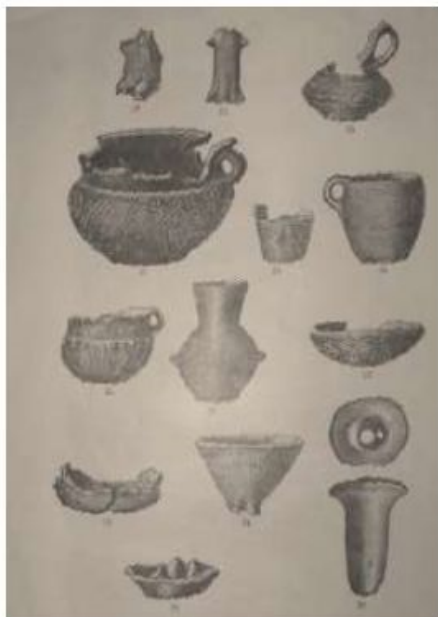
Ref iskola

Üdvözlét Tibolddarócsról.

Régészeti örökség

Részletek Botos Péter (1982) és Karuczka Attila (2014) Tibolddaróc története című írásból

7

3-4 ábra Bronzkori leletek Tibolddarócról

1.2. Bronz korszak

A község neves szülöttje Balázs Béla 1904. és 1906. években Tibolddaróc határában az Irma tanya a Réti malom és Bérci út között elterülő egyházi földeken ásatásokat végeztetett.

Az ásatások alapján megállapította, hogy ez a terület egyike a leggazdagabb hazai őstelepeknek. Fennállásának ideje Kr.e. II. évezred végétől az I. évezred közepéig tartott. 762 tárgyat találtak itt a kutatók, melyeket a Miskolci Herman Ottó Múzeumba szállították. Ezekből bronz tárgy csak négy volt, amely azzal magyarázható, hogy az ilyen tárgyak akár szántás vagy egyéb földmunkák során kerültek elő, akár kimondottan kincskeresés közben, hamar gazdára találtak.

A telephely nem volt megerősített, mint a közeli latorúti sályi, tardi és szihalmi. A fennsík alkalmas volt földművelésre, állattenyésztésre, különböző iparágak üzésére. Lehet, hogy háborús időkben a szomszédos megerősített telepekre vonultak, de az is lehet, hogy csak ideiglenes nyári tartózkodási helyük volt itt.

A leletek egyformasága egyidejűnek mutatja a tardival, vattaival, szihalmival. Kunyhóikat, melyekben kör, vagy négyzet alakú tüzelő padokat találunk, földbe levert karókból készítették, amiket vesszőfonásokkal kötöttek össze és szilárdítottak s az egészet sárral tapasztották be. A bronzöntés mellett, melyet a négy megtalált öntőminta bizonyít, agyagművességgel, szövés-fonással is foglalkoztak, utóbbiakat szintén hitelesítenek a tárgyi leletek. Temetőjük a telephelytől távolabb volt. Halottaikat elégették és hamvaikat urnába zárták.² (3-4. ábra)

² Balázs Béla: *A Tibolddaróci bércúti bronzkori őstelep*. Borsod-Miskolci Közművelődési és Múzeumi Egyesület 1906-1907. évkönyvéből. Archeológiai értesítő 1905-1906 és 1907 évi XXXV, XXXVI, XXXVII. Kötetei. E szerző sajátkezű levele jelen sorok írójához 1959 II. hó 8.-án. Ebben a levélben írja többek között: hogy az Irma tanya közelében lévő Teknő völgyben lévő természetes dombból is kerültek ki bronz és vas tárgyak csontvázak mellől.

Tibolddaróc ősrégi múltjára nem közvetlen, hanem csak közvetett bizonyítékok nyújthatnak az itteni földben talált, azaz ide elrejtett leletek.

Nees Mechtildie: „ *A Tibolddaróci kincslelet*” című tanulmányban többek között ezeket írja:

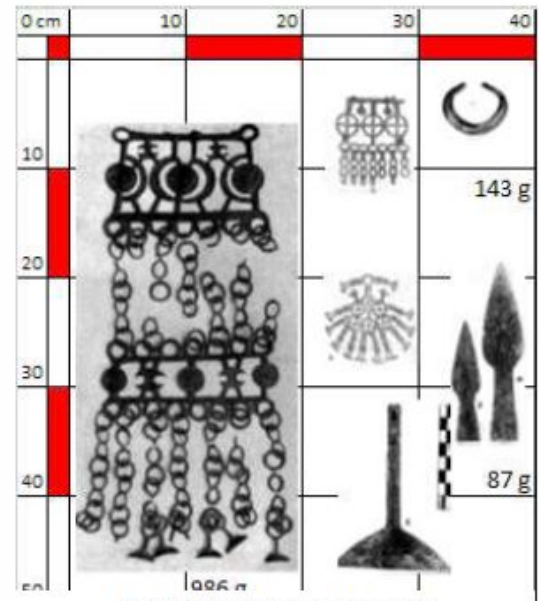
1911-ben egy két- háromszáz éves tölgyes helyén létesítendő szőlő földmunkálatai alkalmával Odescalchi herceg birtokán találták a munkások e leletet, mely körülbelül három ásócsapás mélységben együtt feküdt, és így elrejtett leletnek tekinthető. Időbelileg két csoportra osztható. Egyik a hallstarti korba tartozó leleten erős, kékszínű patinát találtunk, míg a másik keresztyén korba tartozó darabjain ilyen patinát nem találtunk. Leletünk időbelileg két részre szakad és egészen a bronzkorig vezet vissza. A Krisztus utáni időben tartozó példányok eltérő kora arra enged következtetni, hogy nem egységes, hanem gyűjtött, összehordott lelettel állunk szemben. A díszek és ékszerek nagy száma is, mely különben sírleletre vallana, lehetővé teszi azt a feltevést, hogy a kereskedő, vagy bronzöntő raktára helyett egy sírrabló elrejtett zsákmányát lássuk a leletben.”³ (5,6. ábrák)

Több lelet is előkerült melyeknek feltalálási helyét nem jegyezték föl.

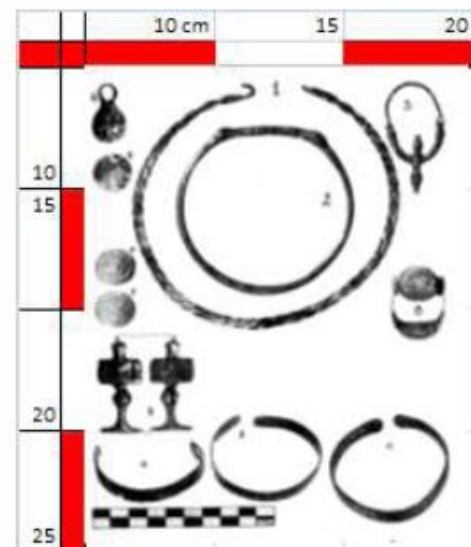
Ezt olvashatjuk a Nemzeti Múzeum 2002 évi kiadványában: Kund Elemérnek sikerült megszereznie azokat az ékszerekből, eszközökből, fegyverekből álló őskori bronzkincseket is, amelyek Borsod-harsányon, Miskolc-óhután, Pétervásárán és Tibolddarócon kerültek elő. 1951-ben ajánlotta föl a Nemzeti Múzeum gyűjteményének.⁴

Bükk-alján és a Budai-hegységben érdekes nyomai vannak az emberi kéz alkotásainak. Ezek a Kaptárkövek.

Ilyen kaptárköveket találhatunk Tibolddaróc határában az Ablakoskő-völgyben Bogácson, a Hintó-völgyben, Kácson a Kecsekő völgyben, Cserépváralján, Szomolyán stb.

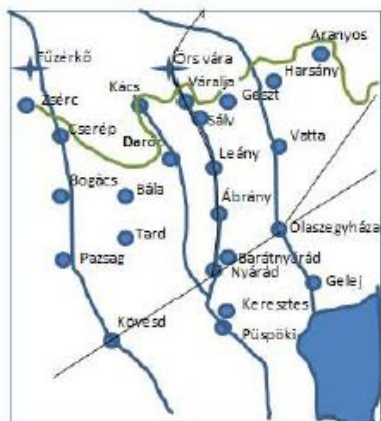
5. ábra Korai bronzkori tárgyak

6. ábra Késő bronzkori darabok

³ Archeológiai Ért. 1932/33 évf. XLVI. k. 164-172

⁴ 201 éves a Nemzeti Múzeum -2002/3 kiadvány (Kund Elemér)

10. ábra részlet az Árpád kori térképből

malom néven ismert) a völgy közepe táján innét jobbra

(T. darócfelől menve) esik a Sályi határban Középkács, Kácsváralja romvár és az elpusztult falu.²¹

Balázs Béla a kérdésre válaszolva idézett levélben a következőket írta:

Diák koromban többször voltam a Várhegyen, és láttam a csúcson az erődítmény alapfalait, négyzet alakú volt. Legalább is jókora őrtorony lehetett, nemcsak omladék, de kőfal volt körül, négyzet alakú szintén. Osztom az ön véleményét, hogy inkább ez lehetett a Tibold vára, mint a fürdő melletti. De diákkoromban még egy másik őrtorony alapfalait is láttam az Égetett malom közelében. Ha felmegyünk, az erdőbe a malomtól a patak irányába keresztbe egy teraszszerű lapályos részt találunk. Azon volt 2-3 m átmérőjű kör alakú alapfal. Helyenként fél méter magas volt a kőfal, de az akkori legelőt föltörték, szántóföldnek használták s évek múlva eltűnt. Nem merem állítani, hogy hadi célra használták, de lehetett vár is.

Az Égetett malom és a Gödör malom között valami földmunkát végeztek itt ugyancsak diákkoromban is több ház alapfalait ásták ki ott. Állítólag Középkács volt ott²² (2012-ben szántáskor még a falak előkerültek)

Kandra Kabos és Balázs Béla által írt mondatok alapján az új történelmi térképet figyelembe véve így állíthatjuk össze Tibolddaróc és a körülötte lévő falvak térképét.

Felkácson volt a kolostor, melyet a mai templomtól a fürdőig terjedhetett a hegygerincen, vagy a völgyben közbeeső melléképületekkel, a zárda veteményes, gyümölcsös kertjével, ispotállal, fürdővel, menedékhellyel. A kolostor az 1100-as évek végén, vagy az ezerkétszázad elején keletkezhetett. Így a mongol támadáskor 1241-ben már fennállott. Ez azonban nem biztos. 1549-ben pusztult el. Hogy vár volt-e a fürdő mellett, adatok hiányában sem bizonyítani, sem cáfolni nem lehet.

A mai közúton Kácstól Tibolddaróc felé jöve, az itt folyó Kácsi-patakon túl az összeszűkülő völgyben, a Bodnár malomtól nyugatra a Várhegy kiemelkedő szikláján, a völgyet észak és dél felé elzáró stratégiai ponton romtöredékeiben ma is szemlélhető lovagvárat a Tibold várat találjuk.

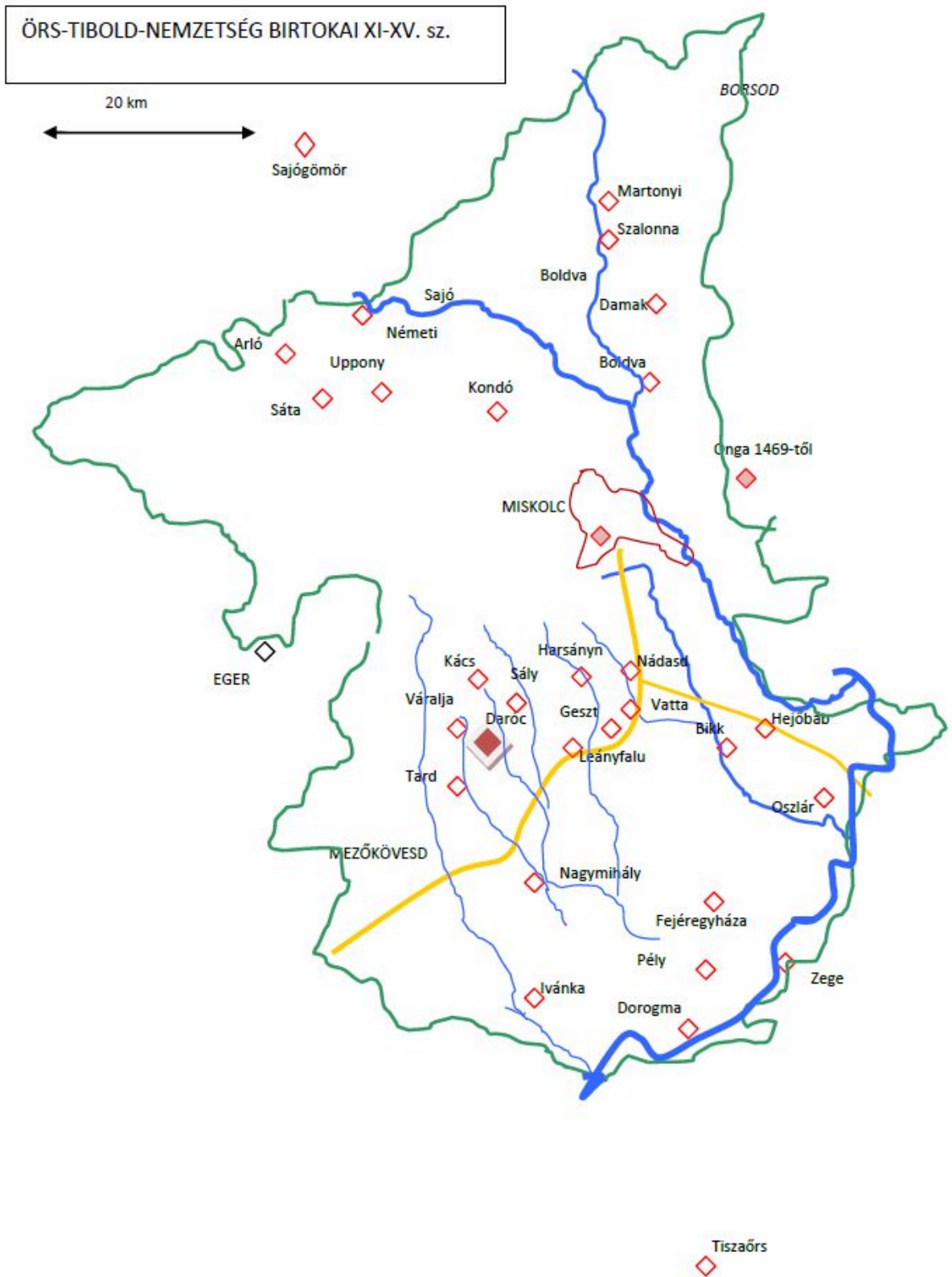
Egy azóta elhunyt adatközlő szerint ez rablóvár volt. Urai innét tartották rettegésben és fosztogatták a környéket.²³

²¹ Kandra Kabos: *Adatok az egri egyházmegye történetéhez* II. Eger 1885

(Az Órs (Eurs úr) nemzetség és a Kácsi apátság.)

²² Balázs Béla leveléből. (Kézirat a szerzőnél.)

3.1. A nemzetség birtokai

14. ábra A Tiboldok birtokai

Helyi épített örökség

Au országos nyilvántartás az alábbi épületeket tartja nyilván műemlék épületként:

M II	1165	Kastély	Kácsi út 27.	738/1	Volt Bottlik-kastély, klasszicista, 1830 körül. Oktatási központ.
M III	9818	Kúria	Dózsa György u. 6.	596	Volt Gencsy-kúria, barokk, 18. sz. második fele. Üzem.
M III	1164	R. k. templom	Széchenyi u.	1	R.k. templom, késő barokk, 1826.
M III	1166	Szobor	Széchenyi u. 13.	541	Nepomuki Szt. János-szobor, rokokó, 18. sz. Klasszicizáló késő barokk védőépületben.
M III	1167	Kúria	Széchenyi u. 28.	338/7	Volt Majtényi-kúria, késő barokk, 18. sz. vége, klasszicista átalakításokkal.

Római katolikus templom:

A Széchenyi úton álló Árpád-házi Szent Erzsébet templom **műemlék**. 1816-26. között építette Zwenger József egri kőműves. Eredetileg a református közösség számára épült, de finanszírozási gondok miatt 1831-ben katolikus templomnak szentelték fel. 1853-ban az egri érsek megrendelésére Jakobey Károly festette meg Szent Erzsébet főoltárképét. A templom üvegablakaira szenteket ábrázoló képeket festettek. Az orgona a kor színvonalának értékes műszaki alkotása. A templom főhajója 1826-ban épült barokk-klasszicista stílusban. A torony az 1900-as évek elején épült hozzá hasonló stílusban. A templomhajó a szentély felől kontyolt nyeregtetővel fedett. A nyers vöröses színű kőhomlokzaton a nyíláskeretezések, párkányok fehérre festett, vakolt felületűek. A 36 m magas toronyban három harang található.

Katolikus parókia:

A templom mellett áll, késő barokk stílusban épült. Belül kolostor-boltozatos födémszerkezet készült. Kívül a keleti oldalon tornácos kialakítású.

Református templom:

A mai templom az Ábrányi út és a Bajcsy-Zsilinszky út hegyesszögű kereszteződésénél található. A református gyülekezet 1785-ben kért engedélyt új templom építésére. Ekkor építettek istentiszteleti helyül a mai református templom helyén egy nádfedeles oratóriumot. Ez az épület 1837-ben összedőlt, és lebontották. Helyén épült meg az új református templom a toronnyal, és mellette a z iskola és a tanítói lakás. 1877-78. között megmagasították a tornyot, így magassága 24 m lett. 1900-ban a templomhajót hosszabbították meg a mai méretére. 1984-ben teljes belső felújítást végeztek, majd 1903-ban kívülről is felújították. Belső mennyezete sík, vakolt. Kő szószéke, és a falhoz erősített körszelet alakú szószék-koronája van. Három harangja van: egy 130 kg-os (58 cm), egy 100 kg-os (49 cm) és egy 35 kg-os (40 cm) mérettel. A legnagyobbat báró Bottlik István és neje öntette 1925-ben. A templom mellett klasszicista stílusban épült paplak van.

Bottlik kastély:

A **műemlék** 1830. körül épült klasszicista stílusban. A Kácsi úti nagy parkban szabadon álló, U-alaprajzú földszintes, kontyolt nyeregtetős épület kb. 600 m² nagyságú. A középső szárny udvari oldalán íves árkádos tornác, a középrizalit felett oromzat. Timpanonos középrizalit van a park felőli hátsó homlokzaton is. Az U-idom belső oldalán végig oldalfolyosó húzódik. Kerítése: kőpillérek között kőlabazat és kovácsoltvas kerítésmezők, a kapupilléreken kővázák, historizáló, XX. század első feléből. A kastély névadója báró Bottlik József, a megye vezető politikusa volt. Az épület és parkjának jelenlegi állapota elhanyagolt.

Bottlik-mauzóleum:

A temetőben álló családi sírhely fehér mészkőből 1923-24. évben épített, mór stílusú, márványberakással gazdagon díszített építmény, melyet báró Bottlik István és neje emeltetett elhunyt 4 éves gyermekük emlékére. A sírkápolna belső terében egy fehér márványtömbből, Róna József szobrász által készített

szoborkompozíció van: egy angyal tartja kezei közt az elhunyt kisgyerek szoboralakját. A másik különleges szobordísz: egy márvány gyermekágy. A mauzóleum több Bottlik leszármazottnak és rokonnak lett végső nyughelye.

Gencsy (Reissmann)-kúria:

A **műemléki** kúria épületét a XVIII. század végén barokk stílusban építették. A Dózsa György úton található épület hosszanti téglalap alaprajzú, földszintes, csonkakontyolt manzárdtetővel fedett. Belül kétmenetes, a helyiséges zöme csehsüveg-boltozatos. Homlokzatát falsávok tagolják, ablakai vakolatdísszel keretezettek. A XX. században borászati tevékenység központja volt, a Törley pezsgő alapborát készítették itt. Mára melléképületeit lebontották.

Nepomuki Szent János szobor:

A Gencsy-kúria parkjának délnyugati sarkánál áll, a Széchenyi útra nézően. **Műemlék.** A XVIII. század végén készült rokokó szoborcsoport a négyzet-alaprajzú csehboltozatos, klasszicizáló késő-barokk védőépületben található. Ennek minden oldalán, lábazon álló toszkán pilaszterekkel közrefogott árkádnívás van. A záró-párkányon manzárdtető emelkedik. A szoborcsoport: lépcsős emelvényen rokokó vonalvezetésű posztamens, kétoldalt kiszélesedő, csigával záródó részén 1-1 térdeplő puttó. A baloldali

pálmaágot tart, a jobboldali mutatóujját az ajkára szorítja. Középen Nepomuki Szent János álló alakja karingben, paláttal, kezében kereszttel.

Majtényi-kúria:

A római katolikus templom déli szomszédságában, a Széchenyi úton található a **műemlék**. A XVIII. század végéről való épület késő-barokk stílusú, klasszicista átalakításokkal. Lejtős terepen álló L-alaprajzú, földszintes épület, kontyolt nyeregtetővel fedett. Főhomlokzatán két-tengelyes középrizalittal, udvari homlokzatán kosáríves tornáccal. Egykorú kerítés-szakasz, és részben egyidős melléképületek, de utólag felhúzott betonépítmények is találhatóak a területén. A kúria épülete 2008-ban felújításra került.

Kossuth szobor:

A Széchenyi út katolikus templommal szemközi oldalán lévő parkban található a fehér mészkő talapzaton lévő bronz mellszobor. 1988-ban avatták fel, az 1848-as szabadságharc évfordulója tiszteletére. A szobor Veszprémi Imre Munkácsy-díjas szobrászművész alkotása. Így állítottak a megye szülöttjének maradandó emléket.

Szent Donát szobor:

A szőlősgazdák, szőlőhegyek védőszentje Szent Donát. Az eredeti szobor a XVIII. században épült a község fölé emelkedő domboldalon. 1960-ban ledöntötték, megsemmisült. Az eredeti talapzat pontos helyén 2003-ban felavatott szobor ismét védelmezi a tibolddaróci szőlőket. A közel 4 méter magas szobor Hermann Zsolt szobrász alkotása a község felé néz. Szent Donát kezében szőlőfürtöt tart, mozdulatával kifejezve a védelem erejét.

Kőfejtők emlékműve:

A picefalu főutcájának végénél, kis teresedésnél található a 2007-ben felavatott emlékmű kövekkel, kőfejtő számszámokkal díszítve. Szabó János tervei alapján készült a kőbányászat őseire emlékezve.

Világháborús emlékmű:

Ma már a világháborús hősi halottak névsora olvasható az emléklapján.

Kőhodály:

Az erdőben lévő riolittufába faragott juhodály, melyben még felismerhetők a juhászati tevékenység részletei. Erdészeti emlékhely.

Barlang-lakások:

A község feletti szőlőhegyekbe vájt sok száz barlang-lakásban egykor 1459 ember élt. A két évszázados szégyenteljes bélyeget akarták letörölni az 1936 szeptemberére megépített 'Mikszáthfalva' átadásával. A megépült házakba 40 család költözött be 183 gyerekkel. Elsősorban hadirokkantak, hadiözvegyek, árvák. A tervek szerint minden ház a hozzátartozó 200 négyzetméternyi telekkel, a lakója tulajdonába megy át, aki ezért átadja barlang-lakását. A múltnak ezeket a szégyenletes emlékeit felrobbantják. 1955-ben egy újabb szociális akció következtében megépült a Rákóczi-telep is, így véget ért a barlang-lakások sok-sok megpróbáltatással teli időszaka. Manapság a megmaradt barlangok egy része boros pince funkciót tölt be.

Pincefalu:

Hatalmas értéke a településnek a három – hét szinten található riolittufába vájt pincék sora. A katolikus templomtól délre, a Víg utcánál kezdődik a híres daróci pincesor, sok szép régi prэшázsal. A templomtól északra, a József Attila utcán további pincejáratok találhatóak, itt voltak a barlang-lakások, amik mára kiürültek, vagy borászati célokra hasznosultak. Eredetileg a törökök elől menekülő emberek barlang-lakásaiként funkcionáltak. A pincékben el lehetett bújni, így adódott, hogy az élelmiszer és bortároló picéket lakássá alakították akkor. A viszonylag könnyen faragható vulkáni tufa lehetővé tette a felgyűjthatatlan és biztonságot adó lakások kialakítását. Az évszázadok folyamán kialakult egy sajátos barlang-lakás és pincerendszer kolónia. Még a XX. század elején is az itteni lakosok 60 %-a barlang-lakásban élt. Mára ezek részben az enyészet áldozatai lettek, részben pedig átalakították őket borospincékké. Számuk megközelíti az 1000-et. A hagyományos fahordós mellett helyenként a korszerű acéltartályos technológia is megtalálható itt. A pincék hőmérséklete a bor érleléséhez és tárolásához ideális. A pincék szárazak, ami a szellőző-lyukakon keresztüli folyamatos szellőzésnek is köszönhető. A szépen kidolgozott pincékben még ma is megtalálhatók az oldalfalakba faragott és fűrt nyílások, amelyekben a helyi gazdák évtizedek óta halmozódó borai érlelődnek. A boltozatos terek a boron kívül pálinkát, pezsgőt is rejtnek. A csodálatos panorámájú pincefaluban minden évben több ismert rendezvényt is tartanak.

Borkút:

A pincefaluban, a Víg utca vége felé kis teresedésnél áll egy építmény, beépítve bele egy fekvő boroshordó, azon két csaphely. Jeles ünnepekkor csapra verik a hordót, lehet belőle bort csapolni. A belsejébe rejtett tartályokat előtte feltöltik fehér és vörös borral. A kőfejtők emlékműve szomszédságában, kis patak fölött áll.

Szabor-ház:

A pincefaluban, a Víg utca végénél áll a helytörténeti kiállításnak, gyűjteménynek helyt adó, magánkézben lévő épület.

Halasy-kúria

Igazi klasszicista épület. Névadója Halasy József (1860-1944) Borsod vármegyei főispán, majd felsőházi képviselő (királyi kamarás), aki felismerte a település értékeit, itt megszerzett birtokaival sokat fejlesztett a kis falunkon, jó területeken telepített szőlőt, és jó irányban vezette a falut. Tibolddarócon van eltemetve.

Péchy kastély

Korábban Gróf Péchy Szilárd (szül.: 1848. szept. 24) Borsod megye virilistájának a tulajdona. Jelenleg az általános iskola működik benne.

Pandula-kúria

Szerény méretekkel rendelkező klasszicista ékszer. Névadója a falu főjegyzője, Pandula János volt. (nyugdíjba vonulása előtt vette meg). Leánya, Mária volt később a postamester. Boltozatos nappalival, északra néző "holdvilág-mentes" és csendes lakószobáival, célszerűen elrendezett kiszolgáló helységekkel és kőoszlopos – tornácos hátsó bejáráttal felhívja a figyelmet őseink tiszteletre méltóan ízléses és racionális építkezésére.

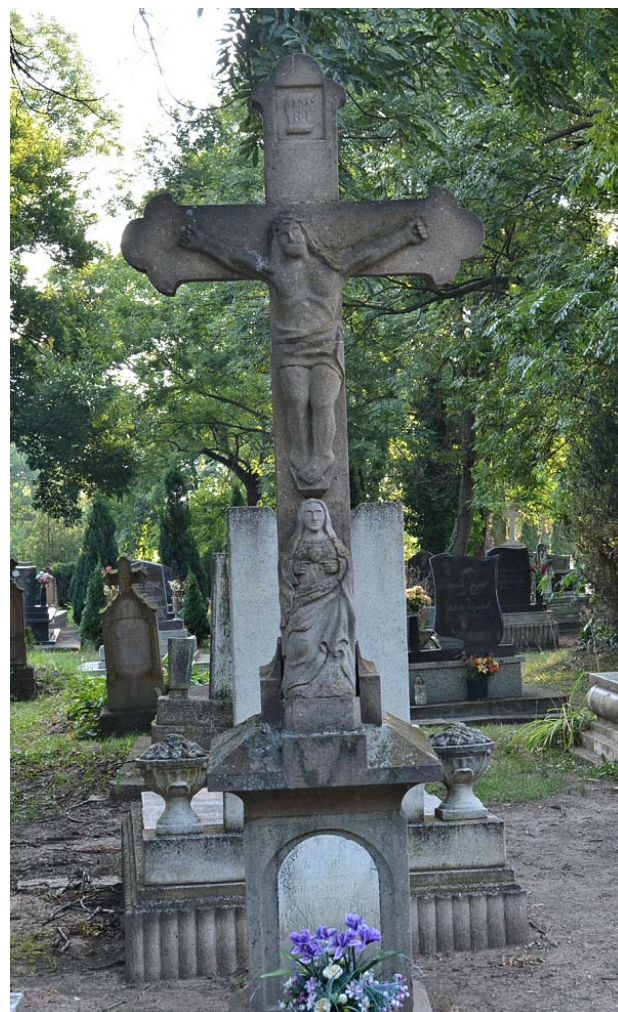

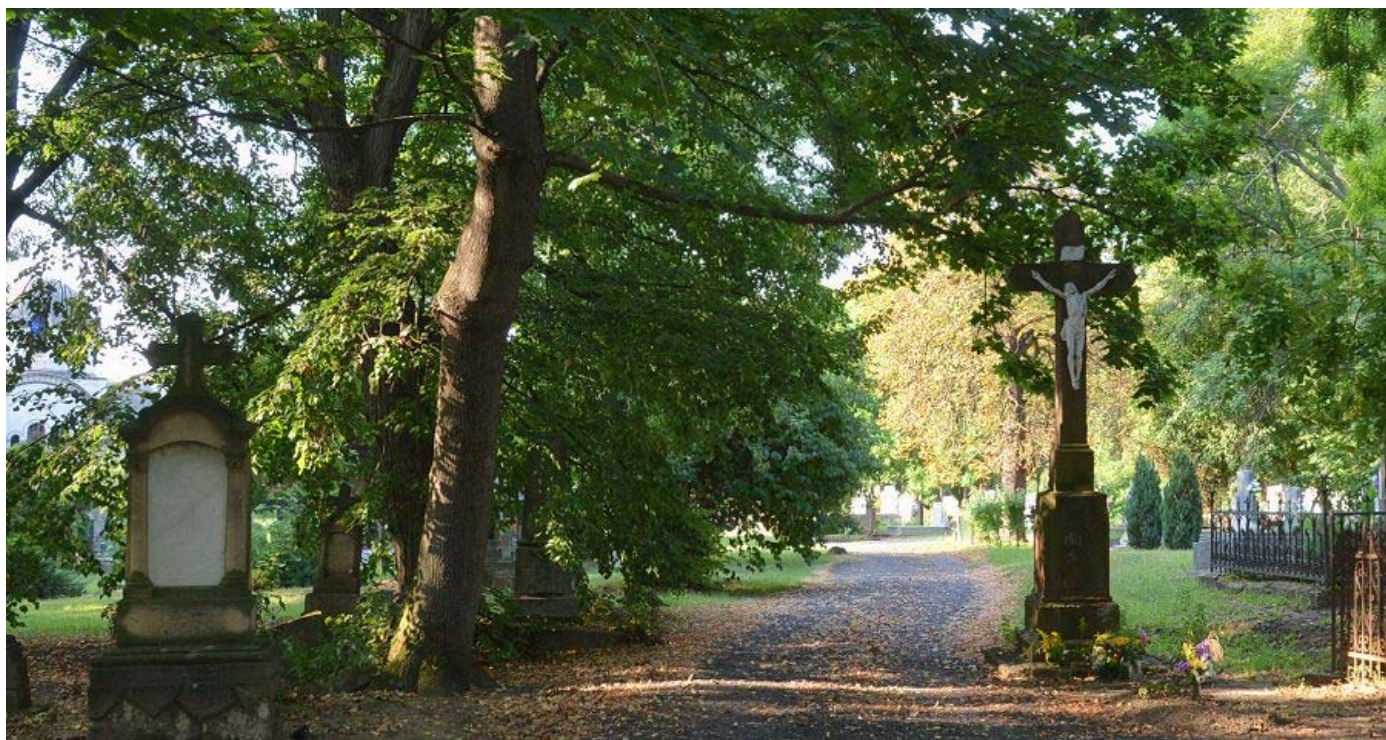
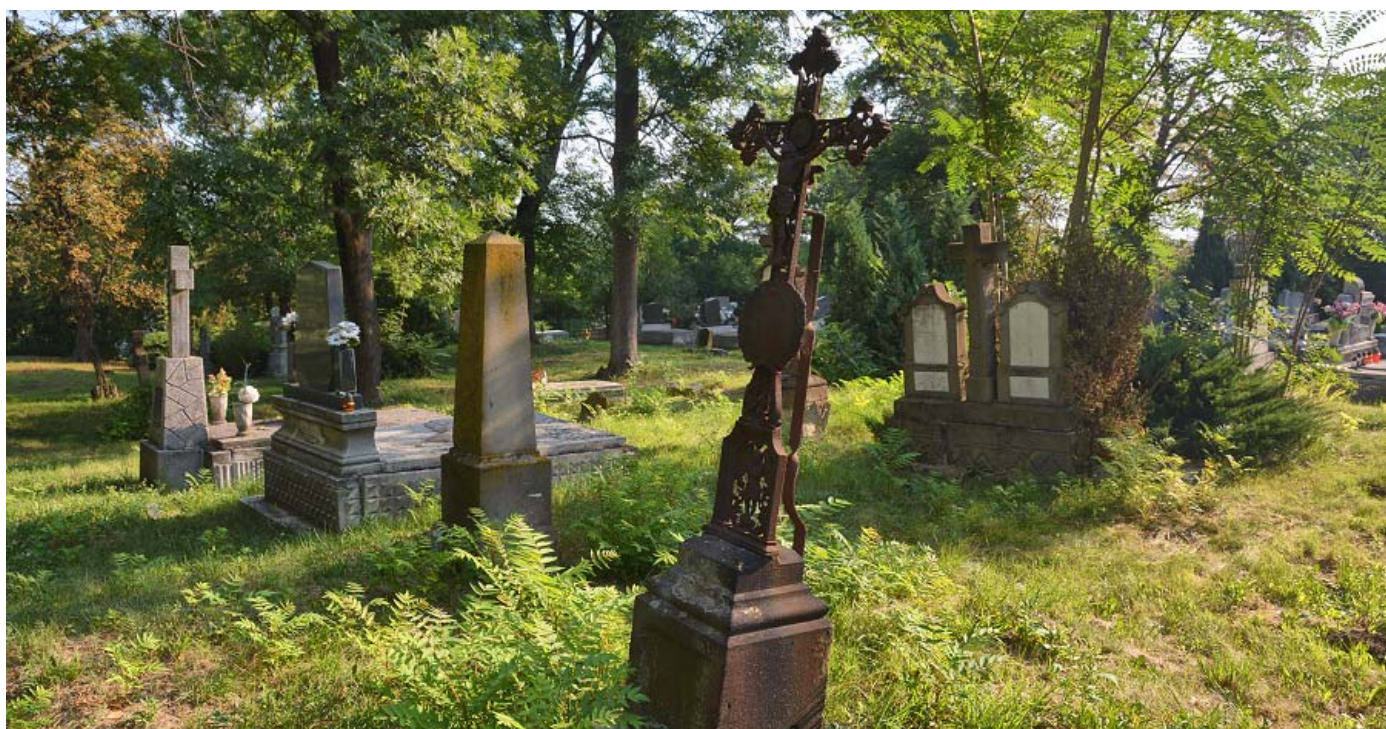
Temető:

A település temetője a központ feletti dombon található. Hangulatos, a fák között megbújó régi temető. A régebbi sírok 1850-es évekből származnak. A sírok a tájra jellemző andezit tufából készültek, mely követ napjainkban Bogácsi kőként ismernek. A szépen faragott kövek egy kőfaragói stílus jeleit mutatják, de megfigyelhető rajtuk a díszítettség növekedése az idő múlásával. Sajnos a kövek nem időtállóak, a megmentésükért tenni kell. Megfigyelhető a egy-két öntöttvas sírfeszület, melyek igazi kuriózumok, mestermunkák.

A faragott kövek az idő múlásával átalakultak öntött műkö sírkövekké megőrizve eredeti formájukat. napjainkra már itt is elterjedtek a jellegtelen műkö és márvány sírkövek.

A temető megőrzése azért is fontos, mert a település egykori gazdagságát reprezentáló Bottlik mauzóleum környezetében célszerű lenne a régi temető hangulatát, sírköveit megőrizni, mint kulturális, turisztikai látványosságot.

Helyszíni bejárásunk során az alábbi épületek esetén megállapítható volt a helyi épített érték jelenléte:

Kossuth Lajos u. 5. 474/1 hrsz. Jómódú gazdaháza, lakóépülete.

Kossuth Lajos u. 8 (?) 529 hrsz. Középparaszti gazdálkodó háza melléképületekkel

Kossuth Lajos u. 40. 512 hrsz. Gazdagon díszített homlokzatú parasztház.

Tardi úr 473 hrsz. Jómódú gazda háza, népi lakóépület.

Víg utca 16. 418 hrsz. ún. Szabor-ház Jómódú gazda háza, népi lakóépület

Javasoljuk továbbá az alábbi, műemléki védelem alatt nem álló, a helyi épített értékek között felsorolt épületek, építmények, szobrok helyi védelmét:

- Bottlik Mauzóleum
- Temetőben 2 db feszület
- „Tardi” kereszt
- Kőhodály
- Szent Donát szobor
- Református templom
- Pincesor
- Barlanglakások

Természeti örökség

A település közigazgatási területével határos a Bükki Nemzeti Park területével, az északi része Natura 2000 védelem alatt álló terület.

A település közigazgatási területe a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területébe tartozik. Törvénnyel védettek a területen a források, lápok, barlangok, víznyelők, szikes tavak, földvárak.

Korlátozott a használata és beépíthetősége az ún. természetközeli területeknek (mocsár, láp, sziklás terület).

Érinti Tibolddaróc község közigazgatási területét az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű Natura 2000 területi védelme. Ez lehet különleges madárvédelmi terület, és kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület.

Egy másik formájú természetvédelmi kategória az Országos Ökológiai Hálózat övezetei. Ezek helyszíneit az OTrT és a Megyei TrT tartalmazza.

Előfordulnak még egyedi tájértékként védett területek is.

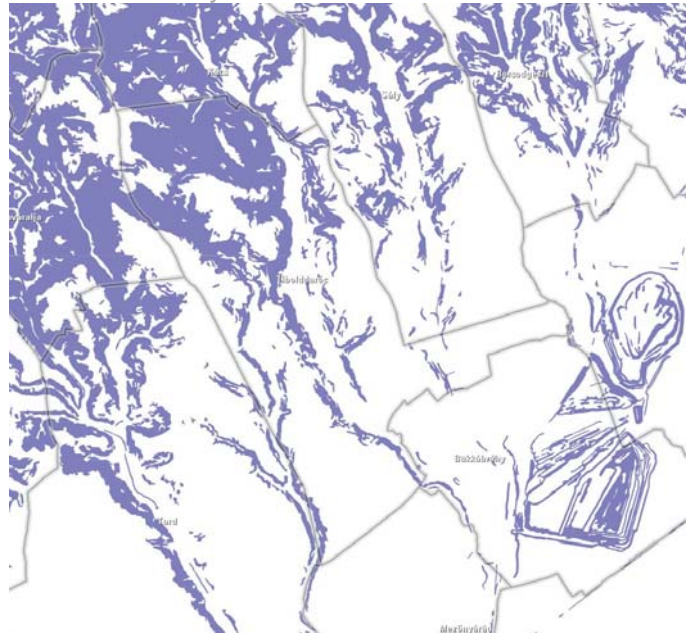
Az egyes védelmek konkrét lehatárolását a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása illetve a központ adatszolgáltatás tartalmazza.

A MePaR digitális adatbázis települést érintő információi rétegenként.

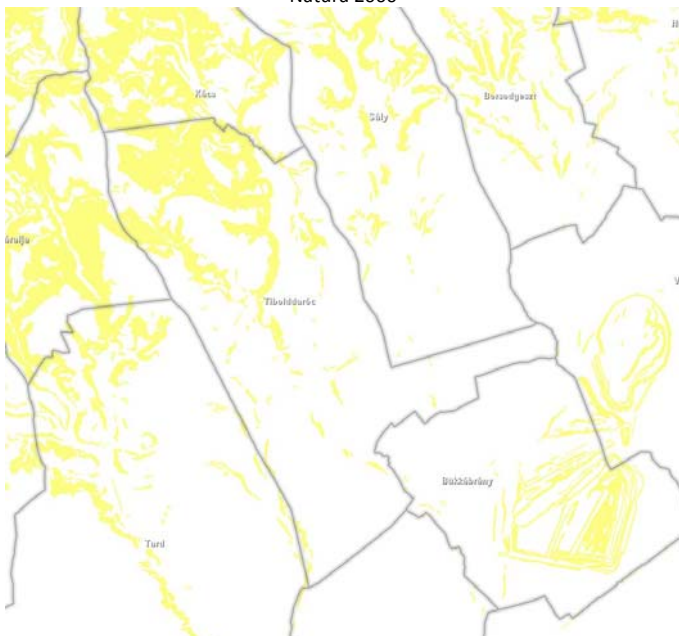

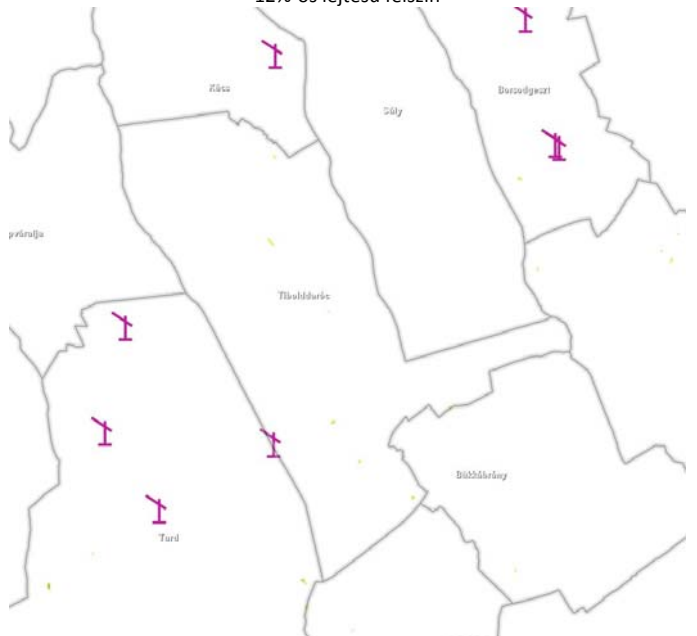
Natura 2000

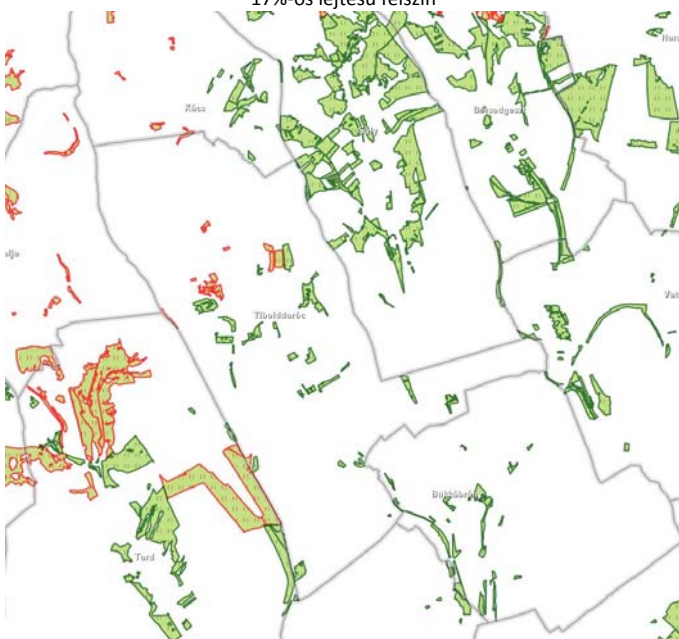
12%-os lejtésű felszín

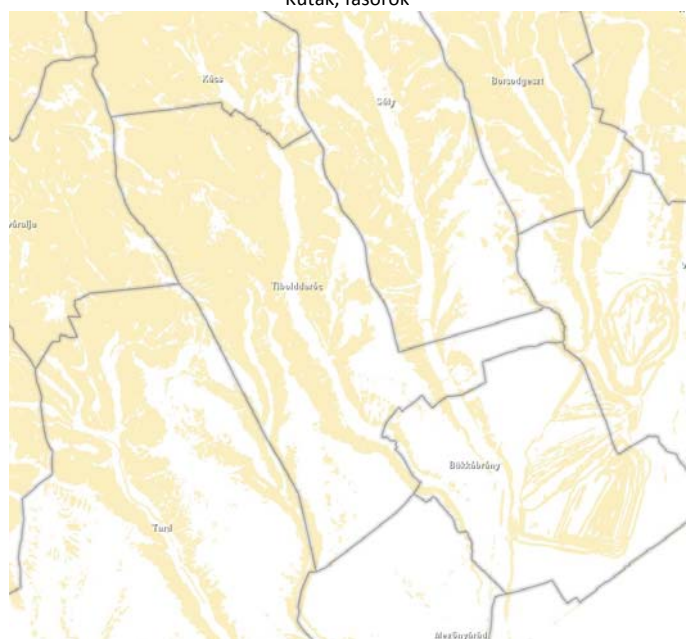
17%-os lejtésű felszín

Kutak, fasorok

Állandó gyepes területek

Erózió veszélyes területek

Fásításra, növénytelepítésre javasolt őshonos növények jegyzéke BNPI adatszolgáltatásának

1. sz. melléklete

Lombos fajok

tudományos (latin) elnevezés	magyar elnevezés
Acer campestre	mezei juhar
Acer platanoides	korai juhar
Acer pseudoplatanus	hegyi juhar, jávorfa
Acer tataricum	tatár juhar, feketegyűrű juhar
Alnus glutinosa (allergén)	enyves éger, mézgás éger, berekfa
Alnus incana	hamvas éger
Betula pendula (allergén)	közönséges nyír, bibircses nyír
Betula pubescens	szőrös nyír, pelyhes nyír
Carpinus betulus	közönséges gyertyán
Cerasus avium (Prunus avium)	vadcseresznye, madárcseresznye
Cerasus mahaleb (Prunus mahaleb)	sarjmeggy, török meggy
Fagus sylvatica	közönséges bükk
Fraxinus angustifolia ssp. pannonica	magyar kőris
Fraxinus excelsior	magas kőris
Fraxinus ornus	virágos kőris, mannakőris
Juglans regia	közönséges dió
Malus sylvestris	vadalma
Padus avium	zelnicemeggy, májusfa
Populus alba *	fehér nyár, ezüst nyár
Populus canescens *	szürke nyár
Populus nigra *	fekete nyár, topolyafa, csomoros nyár
Populus tremula	rezgő nyár
Pyrus pyraister	vadkörte, vackor
Quercus cerris	csertölgy, cserfa
Quercus petraea (Q. sessiliflora)	kocsánytalan tölgy
Quercus pubescens	molyhos tölgy
Quercus robur (Q. pedunculata)	kocsányos tölgy, mocsártölgy
Salix alba (allergén)	fehér fűz, ezüst fűz
Salix fragilis	törékeny fűz, csörege fűz
Sorbus aria	lisztes berkenye
Sorbus aucuparia	madárberkenye
Sorbus domestica	házi berkenye, fojtóska
Sorbus torminalis	barkóca berkenye, barkócafa
Tilia cordata (T. parviflora)	kislevelű hárs
Tilia platyphyllos (T. grandifolia)	nagylevelű hárs
Ulmus glabra (U. montana, U. scabra)	hegyi szil
Ulmus laevis	vénic szil, lobogós szil, vénicfa
Ulmus minor (Ulmus campestris)	mezei szil, simalevelű mezei szil

Tülevelű fajok (fenyők)

tudományos (latin) név	magyar elnevezés
Juniperus communis	közönséges boróka, gyalogfenyő

Lombos cserjék

tudományos (latin) név	magyar elnevezés
Colutea arborescens	pukkanó dudafűt
Cornus mas	húsos som
Cornus sanguinea	veresgyűrű som
Crataegus laevigata (C. oxyacantha)	kétfibés galagonya
Crataegus monogyna	egyfibés galagonya
Euonymus europaeus	csíkos kecskerágó
Euonymus verrucosus	bibircses kecskerágó
Frangula alnus (Rhamnus frangula)	kutyabenge
Hippophae rhamnoides	homoktövis
Lonicera xylosteum	ükörke lonc, ükörke
Prunus spinosa	kökény
Rhamnus catharticus	varjútövis (benge)
Ribes uva-crispa	-
Rosa canina	gyepűrózsa

Salix caprea	kecskefűz
Salix cinerea	rekettyefűz, hamvas fűz
Salix purpurea	csigolyafűz
Salix viminalis	kosárkötő fűz
Sambucus nigra	fekete bodza
Sambucus racemosa**	fürtös bodza
Spiraea salicifolia	fűzlevelű gyöngyvessző
Staphylea pinnata	mogyorós hólyagfa
Viburnum lantana	ostorménfa
Viburnum opulus	kányabangita

* nem „szöszös”, hím egyedek telepítése javasolt csak

** 500 m felett javasolható a telepítése

Allergén növényfajok telepítése kizárólag külterületen, belterületől és beépítésre szánt területtől nagy távolságra javasolható.

1143/2014. EU rendelet
az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának
és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről

A rendelet alapján a tagországok képviselőiből álló inváziós fajok elleni védelemért felelős bizottság elfogadta azt a növény- és állatfajlistát, mely az Unió számára veszélyt jelentő inváziós idegenhonos fajok jegyzékét alkotja. A listán szereplő fajok egyedeire vonatkozó szigorú szabályok szerint tilos az egész EU területén forgalomba hozni és a természetbe kibocsátani akár egyetlen példányt is, de a behozatalra, tartásra, tenyésztésre, szaporításra, szállításra, kereskedelemre és felhasználásra is hasonlóan szigorú szabályok vonatkoznak.

A listában szereplő növényfajok:

Magyar név	Tudományos név
Borfa, tengerparti seprúcserje	Baccharis halimifolia
Kaliforniai tündérhínár	Cabomba caroliniana
Vízijácint	Eichhornia crassipes
Perzsa medvetalp	Heracleum persicum
Sosnowsky-medvetalp	Heracleum sosnowskyi
Hévízi gázló	Hydrocotyle ranunculoides
Fodros átokhínár	Lagarosiphon major
Nagyvirágú tóalma	Ludwigia grandiflora
Sárgavirágú tóalma	Ludwigia peploides
Sárga lápbuzogány	Lysichiton americanus
Közönséges süllőhínár	Myriophyllum aquaticum
Keserű hamisüröm	Parthenium hysterophorus
Ördögfarok keserűfű	Persicaria perfoliata
Kudzu nyílgyökér	Pueraria montana var. lobata

Várhatóan 2017-ben az alábbi fajokkal fog bővülni a lista:

Magyar név	Tudományos név
Közönséges selyemkóró	Asclepias syriaca
Vékonylevelű átokhínár	Elodea nuttallii
Bíbor nebáncsvirág	Impatiens glandulifera
Felemáslevelű süllőhínár	Myriophyllum heterophyllum
Kaukázusi medvetalp	Heracleum mantegazzianum
Óriásrebarbara	Gunnera tinctoria
Tollborzfü	Pennisetum setaceum
	Alternanthera philoxeroides
	Microstegium vimineum

a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól

A kormányrendelet melléklete meghatározza azoknak a fajoknak a listáját, melyek inváziós és termőhely-idegen növényfajoknak tekinthetők, így az 5. § (2) bekezdés értelmében a Natura 2000 gyepterületeken ezek megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédőszer-kijuttatással.

Az érintett növényfajok:

1. Fásszárú inváziós és termőhely-idegen növényfajok:

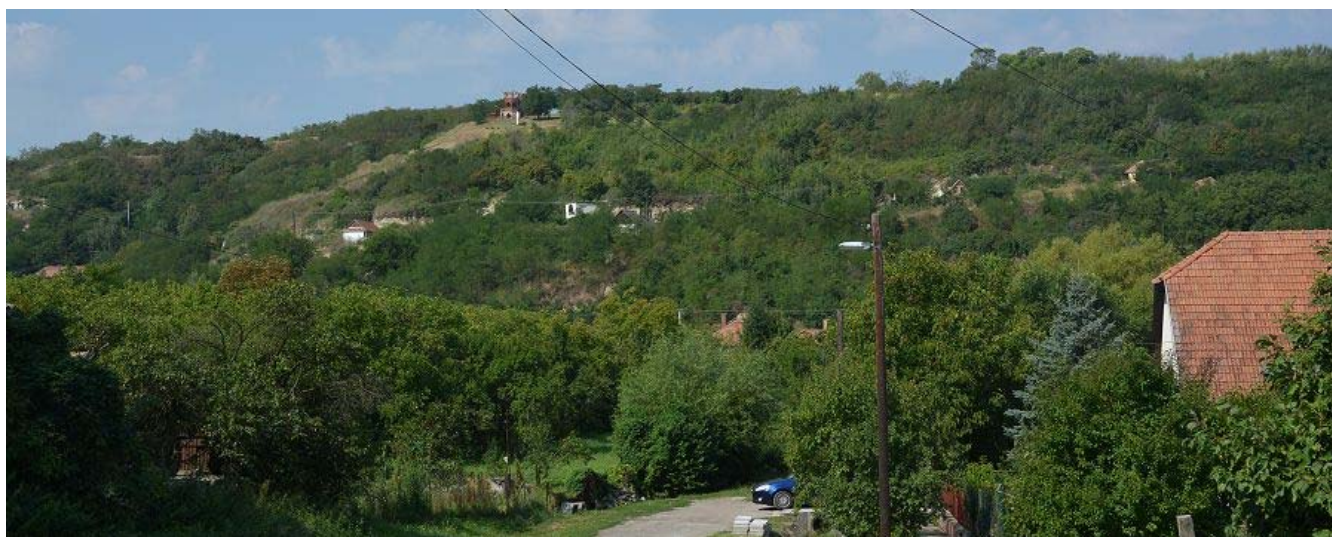
Magyar név	Tudományos név
akác	Robinia pseudo-acacia
amerikai kőris	Fraxinus americana
bálványfa	Ailanthus altissima
keskenylevelű ezüstfa	Elaeagnus angustifolia
fekete fenyő	Pinus nigra
erdei fenyő	Pinus silvestris
gyalogakác	Amorpha fruticosa
kései meggy	Prunus serotina
zöld juhar	Acer negundo

2. Lágyszárú inváziós növényfajok:

Magyar név	Tudományos név
alkörmös	Phytolacca americana
japánkeserűfű fajok	Fallopia spp.
kanadai aranyvessző	Solidago canadensis
magas aranyvessző	Solidago gigantea
parlagfű	Ambrosia artemisifolia
selyemkóró	Asclepias syriaca
süntök	Echinocystis lobata

**43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet
a növényvédelmi tevékenységről**

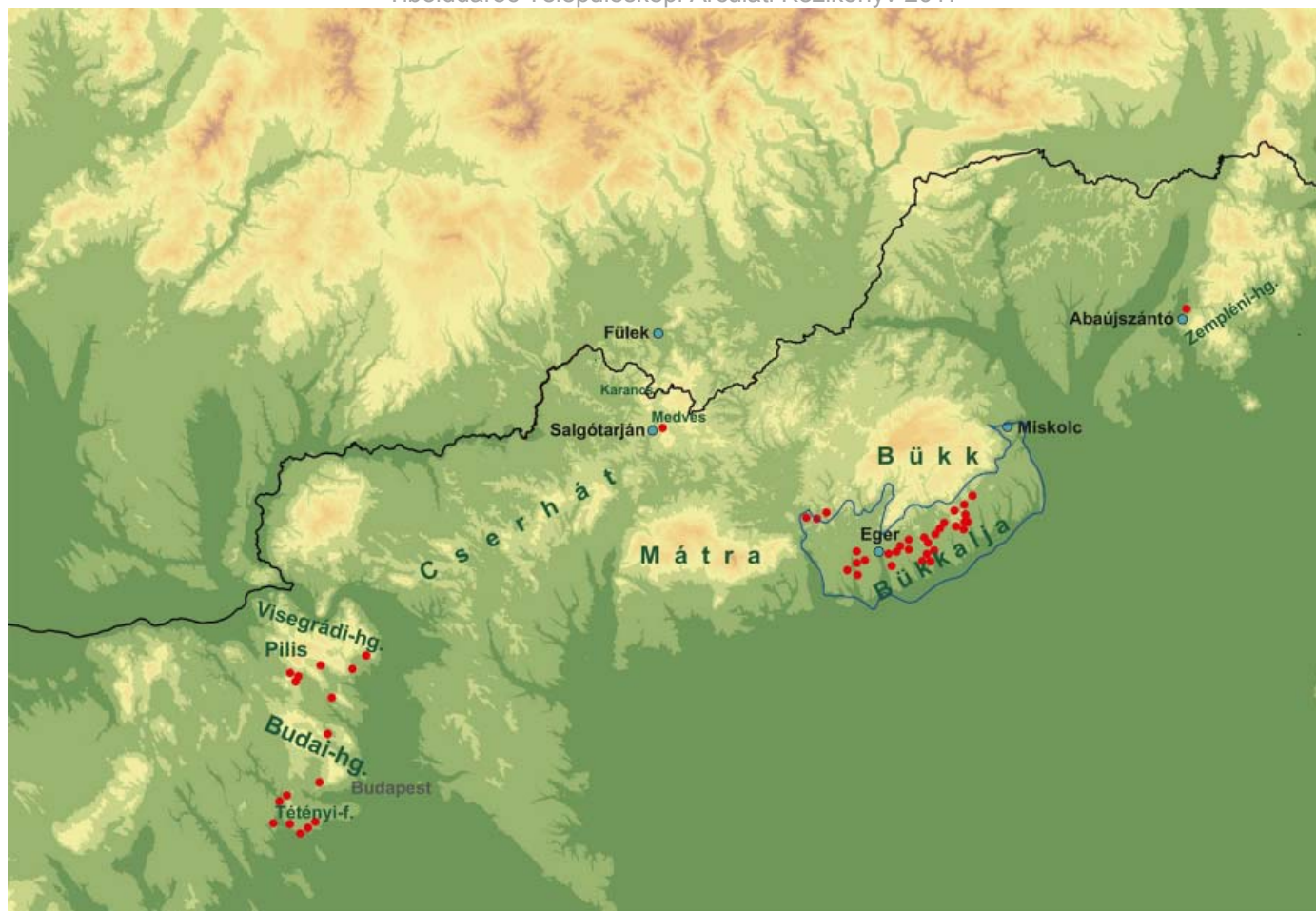
A rendelet 2. § (1) bekezdése értelmében a földhasználó és a termelő köteles védekezni az alábbi növények ellen: parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), keserű csucsor (*Solanum dulcamara*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), aranka fajok (*Cuscuta* spp.).

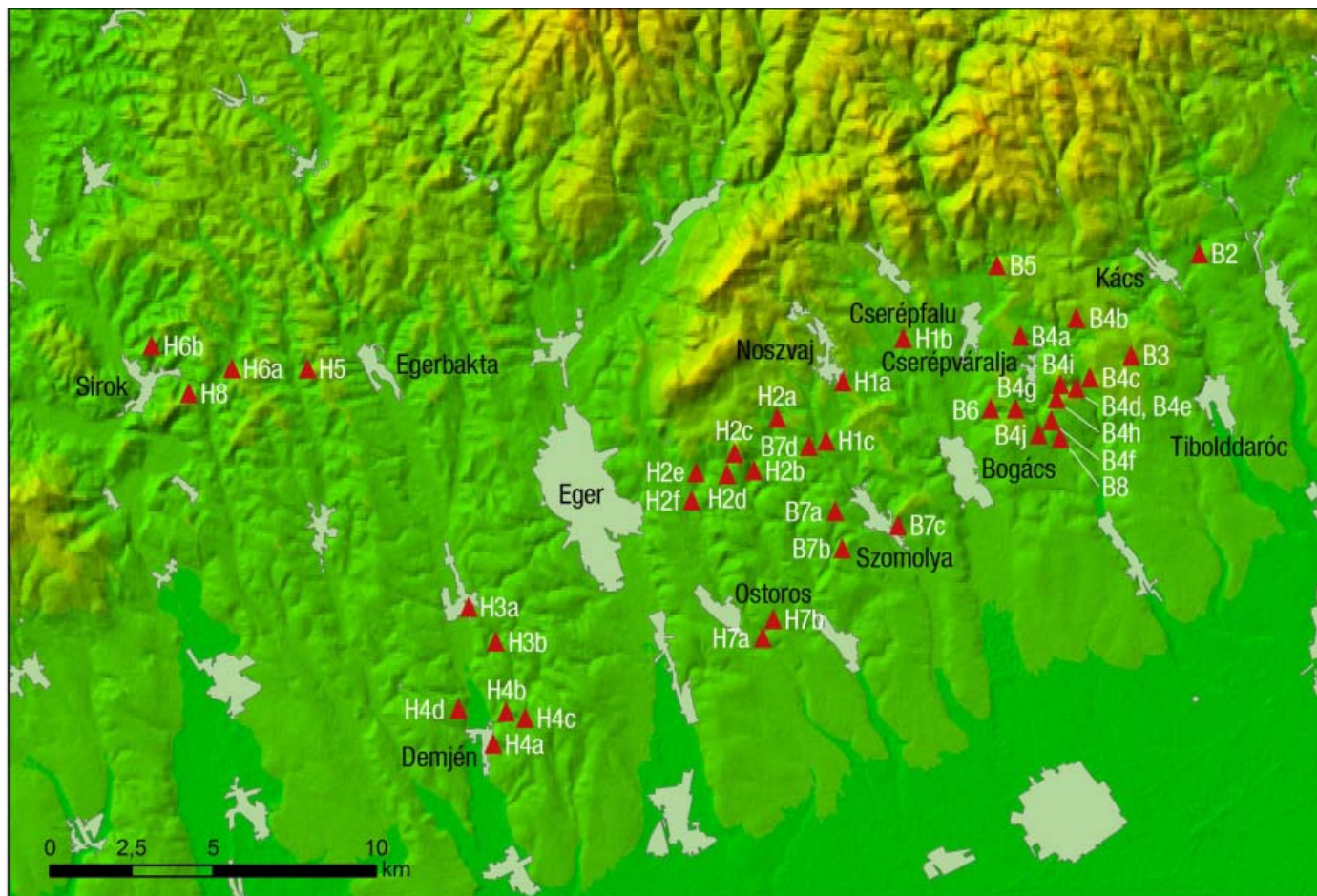

Kő fészület	Ábrányi út 29.		2,5 m magas terméskő kereszt fém korpusszal.	1960-70-es évek
i. és II. világháborús Emlékmű	Balogh Ádám út 2. előtt.		3,5-4 m magas terméskő darabokból összerakott emlékmű 3 márványtáblával. 2 zászlórúd és virágágyások vannak a közelében.	1945. után
Öreg hárs	A Polgármesteri Hivatal előtt.		17 m magas, 10 m korona szélességű hárs.	kb. 150 év
Bottlik mauzóleum	Római katolikus temető.		Márványból épített 7 m magas mauzóleum kovácsoltvas kerítéssel.	nincs adat
Pincesor	A falu ÉNy-i oldalán található dombon (Tard irányában).		Különböző típusú pincék és barlanglakások (betontámfalas, terméskőből kirakott, préházás pincék). 5 sorban helyezkednek el.	Különböző korú pincék.
Feszület Tardi kereszt	Külterületen. A temető mellett, a Száraztó-völgy K-i oldalán húzódó gerincen.		3 m magas terméskő kereszt, körülötte gyep és szántó.	1788.
Kálvária	József Attila út 32. számú ház előtt és a Római Katolikus templom mellett.		2 stáció maradt mára épen, ezek terméskő darabokból és fehér márványlapokból állnak.	nincs adat
Halassy kúria	Vig út		2 m magas kőkerítéssel körbevett "L" alakú kőtornácos, palatetős téglalapú épület.	1800-as évek vége, 1900-as évek eleje
Mirhó kőbánya Külszíni fejtés	Mirhó. Az egykori diós és az erdő határán.	HRSZ 038	Felhagyott <u>dácut</u> kőbánya, erősen bebokrosodva. Tufa felszínek is találhatóak a területen. 2006-ban a bánya egy részén újra megkezdtek a termelést, de 2008-ban abba is hagyták. Nagyon könnyen reped a kő, nem rentábilis a kitermelése.	1800-as évek
Halastó	A Sályt Bükkábránnal összekötő út Ny-i oldalán, a Bükkábrányi község határtól közvetlenül É-ra.	HRSZ 0124	23,5 ha-os tó. A tópart növényzete: nádas, <u>nemesnyár</u> , fehér fűz, régi gyümölcsfák.	1940-42.
Kőhodály Istálló	A <u>Karud</u> és a <u>kácsi Várhegy</u> között.		Riolittufába vájt termék. Állattartásra használták. Kőhodály.	nincs adat

A BNPI nyilvántartásában szereplő védendő táji elemek (forrás:BNPI adatszolgáltatása)

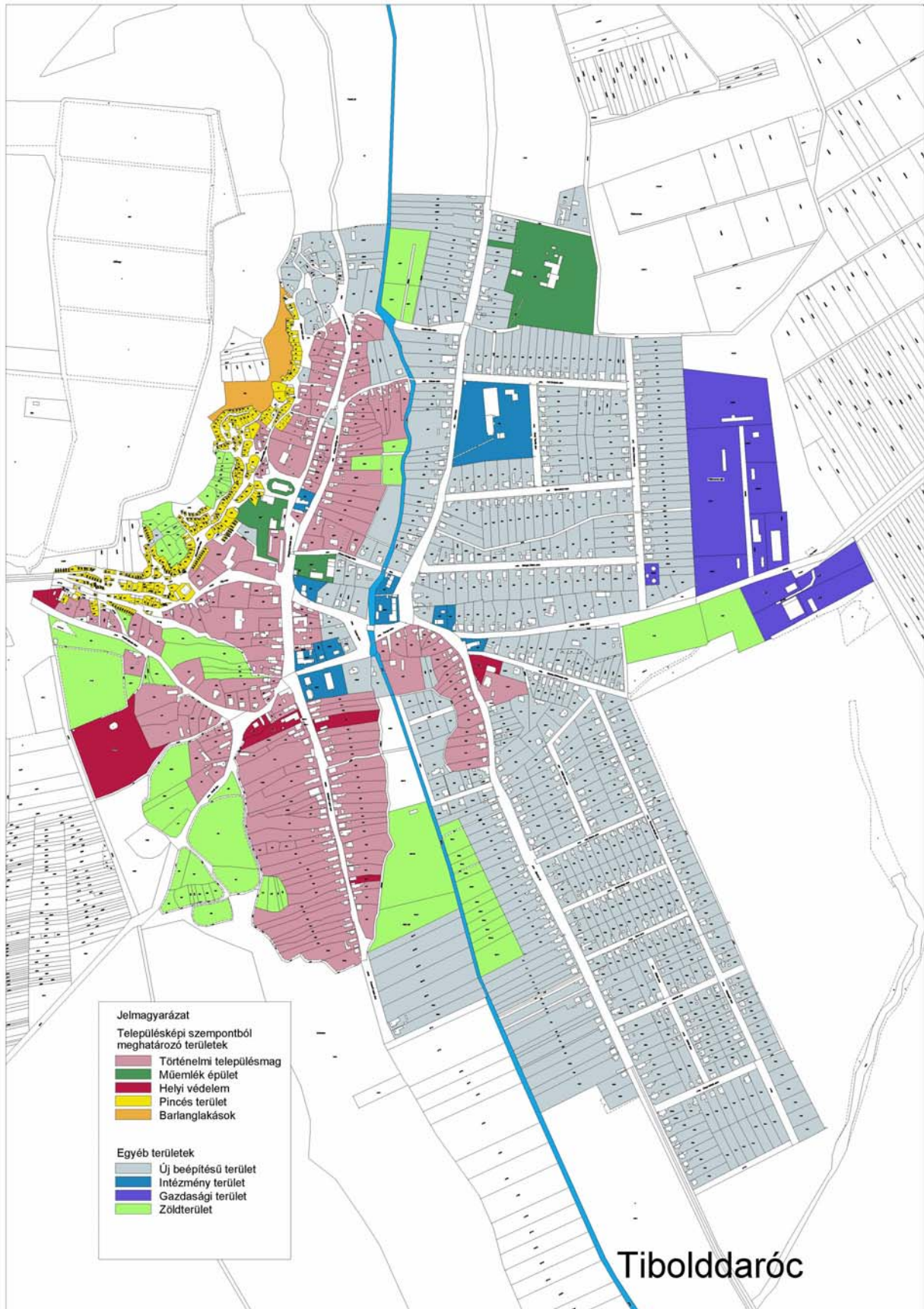
Az ún. kaptárkövek elterjedési területe.

Kaptárkövek a Bükk hegyység térségében.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

5

A település településképi szempontból meghatározó területeinek a lehatárolása.

Történelmi településmag

A történelmi településmag területe a régi térképek alapján határozható meg. E terület a Kossuth Lajos, Széchenyi, Dózsa György utcák menti területek, a Református templom környéki telkek egy része, a pincés területe, a barlanglakásos terület, valamint a műemlékek és a helyi védett épületek.

A történelmi településmag telkeinek alakja, elhelyezkedése, a beépítési mód és forma megőrizte többé-kevésbé a település eredeti karakterét.

A településmag szerkezete a felszíni vízfolyásokhoz, valamint a domborzathoz igazodva alakult ki és maradt meg napjainkig.

Ezek mellett a település szerkezetét meghatározó településszerkezeti elemek voltak a kastélyok, kúriák a körülöttük kialakult parkkal, vagy gazdasági udvarral. E kettőség (természeti adott és birtokközpontok) alakították a település arculatát. A település területéhez viszonyított sok birtokközpont jelzi, hogy igen gazdag település volt.

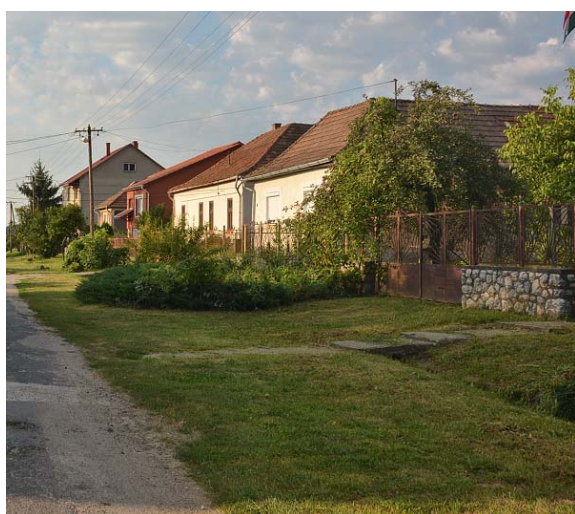

Napjainkra az eltelt évtizedek alatt e birtokközpontok telkei fel lettek osztva, a nagy telkek elaprózódtak, egy kistelkes településforma jött létre. A másik új telekforma és beépítés a barlanglakások megszüntetésekor kialakított egyen telekrendszer. A későbbi években is folytatódott a telekalakítás, ezért alakult ki napjainkra a régi és az új területeknek a térképen látható aránya. Az új telkek beépítései jellegzetes sátozott épületek oldalhatárra építve.

A történelmi településmag épületei jobbra átépültek, így ezen a területen is inkább a 70-es évek épületei figyelhetők meg.

Elszórva még megfigyelhető egy-egy régi karakterű épület, mely jelzi a település egykori jómódú és a tájra jellemző arculatát.

Összefoglalva megállapítható, hogy a település képét a 70-es évek építészete határozza meg.

A település választott vezetésének és a lakosságnak a döntése, hogy a fennmaradt néhány elemből elindul-e a hagyomány megőrzésének az útján, vagy a már kialakult építészeti arculatot megőrizve fejlődik tovább. A településen jól látható, hogy a borászata erős és fejlett. Jelen sorok írója is a Garai pince száraz rozé borát issza, ha teheti. A borkultúrához általában kapcsolódik az idegenforgalom fejlődése, ezért ajánlja jelen sorok írója a hagyományos építészeti kultúrához a visszanyúlást. Jelen füzet megteremti ennek a településképi fejlődésnek a építészeti és jogi alapjait.

Különösen sok feladat előtt áll a település a pincés és barlanglakásos területen, mint kiemelt idegenforgalmi területeken.

Településképet meghatározó jellegzetes épületek (helyi védelem)

Az országosan védett épületek mellett több olyan épület található a településen, mely kulturális értéke, építészeti értékei miatt fontos elemei a településképeknek és a fejlesztések alapelemei lehetnek. A település lakóépületei közül kiemel jelen anyag olyan fennmaradt épületeket, melyek a korabeli társadalom jellemző rétegeinek a lakóépületei voltak. Van közöttük kispaszti, középpaszti és jómódú gazdálkodó épületei.

A lakóépületek mellett több jelentős középület is a településképet meghatározó épületek közé került: pl. Református templom, Bottlik mauzóleum.

A helyi védelem mellett is van több épület, mely építészeti értékeivel példamutató lehet a település fejlesztésekor.

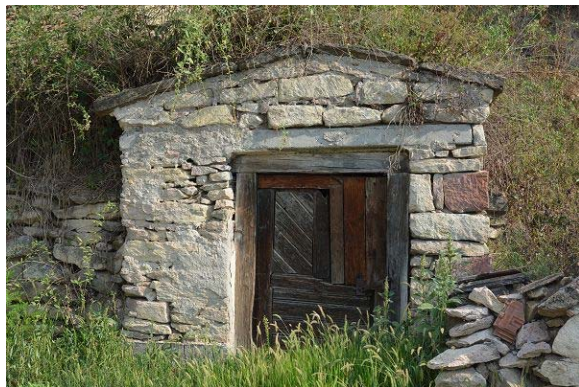

Pincés területek

A település fölött régóta pincék uralják a látványt. A település fölötti dombok riolittufa kőanyaga ideális a pincék kialakításához. Valamennyi pince úgynevezett vájt pince. Vannak pincék, ahol nem épült épület, a felszínen csak egy rakott kőfal egy ajtóval jelenik meg, mely után a pincébe vezető lépcső található.

Több pince előtt már borház is épült. A két fajta pince jól megfér a területen, és sajátos változatosságot eredményez, tehát külön nem célszerű az épület építését szabályozni. Önmagát szabályozza ez a kérdés, hiszen ahol a pince melletti telken van épületnek helye, ott épülhet, de ahol a közterületről nyílik a pince, ott nem tudnak épületet építeni.

Több pincéhez nagy borászat tartozik, itt már nagyobb épületek épültek. Itt az áruszállítás korlátai jelentik a természetes határt. Több pince a turizmus felé fordult és jelentős vendéglátásra rendezkedett be.

Barlanglakások

A pincerendszer mellett kialakult a déli Bükk településeire jellemző barlanglakások együttese. Talán ebben a méretben sehol nem jelentek meg ezek a lakásformák.

Kapcsolat lehet a több birtokközpont jelenléte és az ott dolgozók lakhatási lehetőségei között.

Egy időszakban a település döntött e lakásforma megszüntetése mellett, és a település szélén lakótelkeket alakítottak ki, és támogatták a lakásépítést. Ezután elnéptelenedett a barlang lakások együttese.

Érthető, de valahol sajnálatos ez a folyamat, hogy ellenőrizetlenül omlanak be az egykori lakások, akkor, amikor reneszánszát éli világunkban a „vissza a természetbe” gondolat és a biolakások, szálláshelyek kialakításának gondolata, igénye.

Ezen érdemes elgondolkodni, és ha a telekrendszer még egyben van, ezt a jogi helyzetet megőrizni.

Új beépítésű területek

A településen többféle okból, de nagy területen új telekosztású településrész alakult ki. Egyrészt felosztották a régi birtokközpontokat, a barlanglakások kiváltására telket alakítottak ki, másrészt a környező ipar fejlődése miatt is igény jelentkezett az új építési telekre.

Ezek a területek általában merőleges utcavezetéssel lettek kialakítva, a beépítés oldalhatáron álló, az épületek sádtetővel fedettek.

A telkek gazdálkodásra már nem alkalmasak, a minimális életteret biztosítják. Összefoglalva, városias beépítési forma.

E területek átépülésével nem igen lehet számolni, az épületek felújítása során lehet érvényesíteni az arculati elvárásokat, a színbe, anyaghasználatban, tömegformában megfogalmazott elveket.

Intézmények

Az intézmények a település központjában helyezkednek el, és általában új épületben. Az iskola egy régi épület felhasználásával jött létre kihasználva a birtokközpont nagy telkét. Az épületek nagyobb része már új építésű.

A település központjában található a Polgármesteri Hivatal, a Művelődési Ház, a Posta, a takarékszövetkezet, az Óvoda épülete.

Gazdasági területek

A település keleti részén az egykori TSZ telephelyen alakult ki egy összefüggő gazdasági terület. A borászatok képezik a gazdasági élet másik részét, a telephelyeik a pincesor környezetében találhatóak.

Ezek mellett több egyéni vállalkozás, gazdasági társaság működik a településen.

A

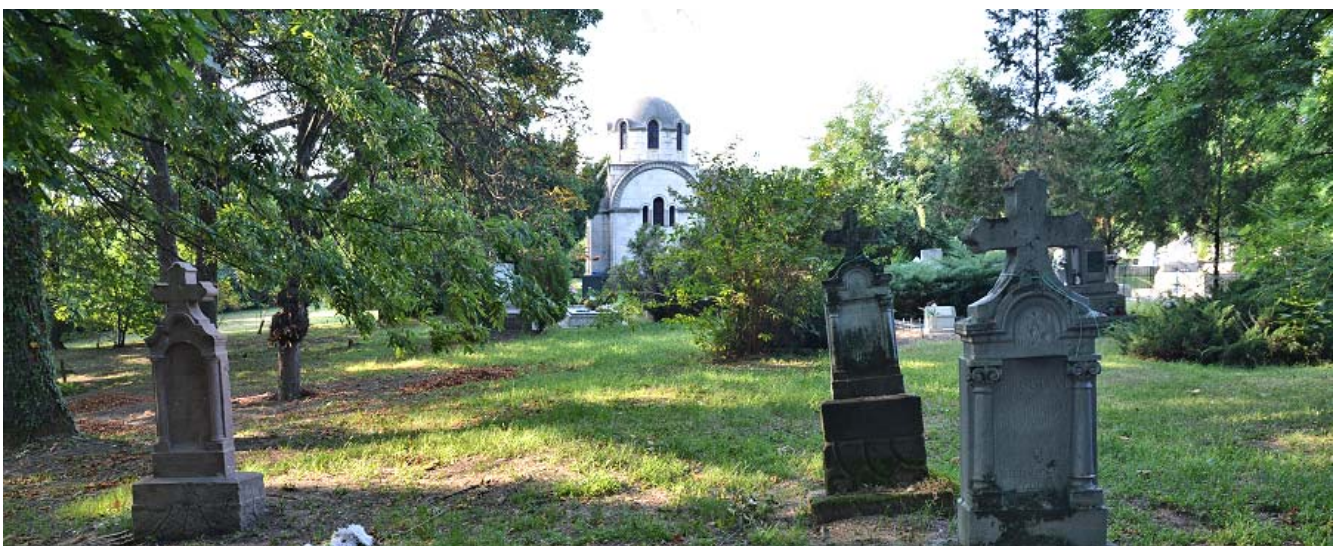

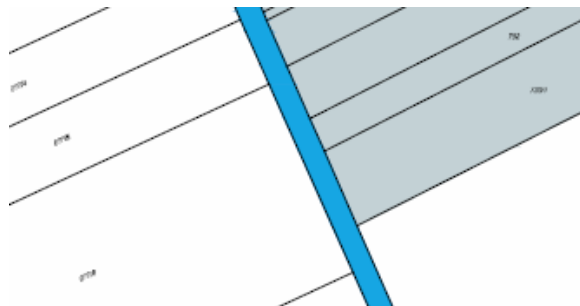
Zöldterületek

A település a Bükk és a Bükk alatti mezőség találkozásában fekszik. A település külterületén nagy mezőgazdasági terület, kisebb erdőségek találhatók. A belterületen a domborzat és a Kácsi patak alakítja a zöldterületeket. A patak mellett összefüggő zöldterület található, hasonlóan a domborzat is kialakít zöldterületeket.

A település déli részé, a lapos területen több összefüggő zöldterület van, ebből az egyik sportpályaként van hasznosítva.

A barlanglakások körüli terület is összefüggő zöldterület, a város háttérét meghatározó zöld felület.

Patak

A Kácsi patak a település természetes tengelye. A patak részben a természetes medrében folyik, részben, főleg a település alsó részén, mesterséges mederben halad.

A patak szerves része a településképeknek, de talán ezt a település még nem fedezte fel. Adottság.

Külterületi területek

A település külterületén változatos mezőgazdasági területek vannak. A déli területeken a földművelés a jellemző.

A település környezetében, főleg az északi dombokon a szőlőművelés a jellemző.

A külterületen csak kisebb gazdasági épületek találhatóak. Nagyobb birtokközpontos nem alakultak ki.

A TELEPÜLÉSKÉPET MEGHATÁROZÓ ÉPÍTETT ÉS TERMÉSZETI ELEMEEK

6

Lakóépületek, melléképületek építészeti részletei

Tömegformálás

Két alapvető épületforma figyelhető meg: a korábbi épületek egyszerű hasáb tömeggel épültek. Tornáccal fordultak az udvar felé. A gazdasági épületek az épület folytatásában álltak. Többször a telek túloldalán helyezték el ezeket.

A másik tömegformálási modell az elterjedtebb. Kocka épület sátortetős tetőidom.

Az újabb épületek többszintes, nyeregtetős épületek.

javasolt a korábbi tömegformálás alkalmazása a tömeghez igazodó nyílászáró rendszerrel

Tetőidom

A tetők 42-45 fokos dőlésszögű magas tetők. A gerinc követi az épület tömegét. Az utcai, vagy rövidebbik oldalon teljes konttyal van lezárva. Az átforduló épületeknél a tetőidom gerince is átfordul az utcával párhuzamos gerincű tetőbe.

Kémények

Az életforma és a lakási körülmények modernizálódásával elvesztette a hagyományos kémény a szerepét, azokat visszabontották.

A legtöbb kémény falazott szerkezetű, sokszor vakolt felülettel.

Nyílászárók

Az eredeti homlokzati rendszer a kétablakos kialakítás volt. Több helyen ez átalakult egy nagy ablakká.

Az épületek szélesítése esetén néhol megjelent a „klasszikus” két nagy ablakos homlokzati kialakítás.

Az udvari homlokzat nyílászáró már jelentősebben átalakultak, hiszen az életforma változása ezt indokolta.

Általánosságban elmondható, hogy a nyílászárók anyaga megmaradt a fa, festett felülettel és fehér vagy szürke színnel.

A nyílászárók eredeti díszítései csak itt-ott lelhetők még fel.

A legtöbb helyen már a sablon háromszárnyú ablak található, mely a jólét jele volt egy időszakban és itt maradt.

Szerencsére újra elkezdik alkalmazni a régi arányú ablakokat és ajtókat.

Tornácok

Viszonylag kevés házon maradt meg a tornác, a gazdálkodás elhagyásával a tornác értelmét veszítette, pedig a modern életforma is igényli a tornácot, mint átmeneti teret a lakás és az udvar között.

Voltak falazott és fa oszlopos tornácok egymás mellett. Az új építésű területeken is előfordul a tornác alkalmazása, e itt már nem szerves része a tornác az épületnek, hanem egy ráragasztott toldalék.

Anyagok, szerkezetek

Falazat

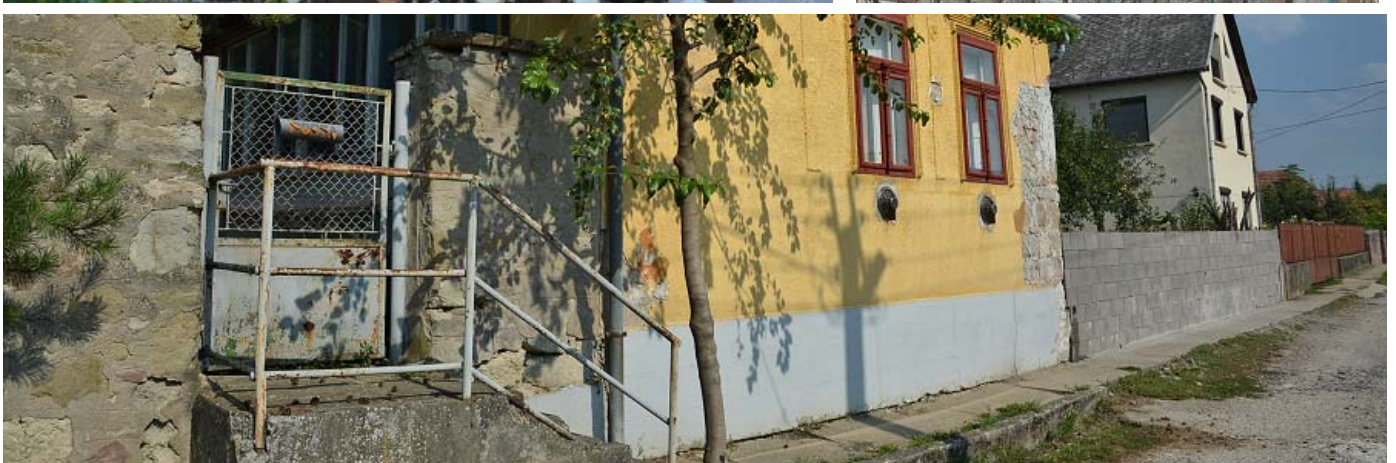
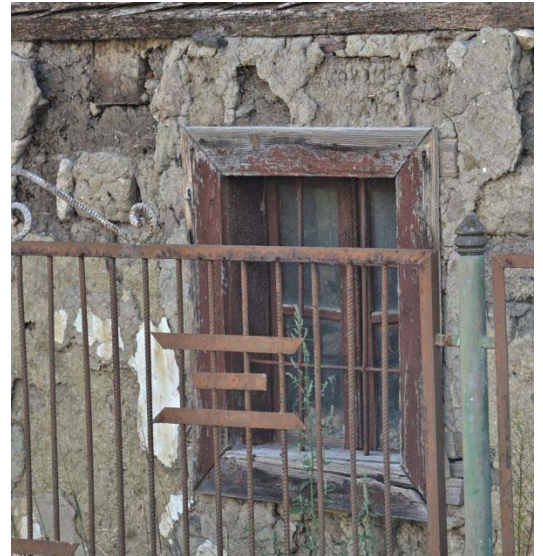
A táj jellegzetes falazó anyaga a kő. A kőfalat régebben sárba rakták koszorú és szilárdabb alapozás nélkül. Néhány vályog falazatú épület még fennmaradt.

A felújítások, átépítések, bővítések során már korszerű téglafalazó anyagot használnak.

Mivel az alapozás is kő szerkezetű volt, előfordul a falazat repedése.

Régebben azonnal vasbeton szerkezet beépítésével próbálták a ház állékonyságát növelni.

Mára már korszerű „abroncsozással elérhető, hogy az épületen a repedések megszűnjenek, a falak nedvességét külső és belső szellőző lemez (dörken lemez) beépítésével lehet csökkenteni.

Tetőfedés

A tetők cseréppel vannak fedve. A régi sötét cserepek mellett megjelentek korunk világos, piros színű cserépfedései. Néhány épületen szürke palafedésre cserélték a cserépfedést.

Szerencsére a település tetőfedése egységesnek mondható, nem alakult ki a más településekre annyira jellemző önmaga mutogató egyéni megoldások

Nem javasolt a műanyag hatású álcserép alkalmazása. Ilyenek a cserepes fémlemez fedések, a bitumenes zsindely alkalmazása.

Homlokzat kialakítása

A homlokzatok vakoltak. Az utóbbi évtizedek anyagi lehetőségeinek megfelelően a falak külső oldala kőporos vakolatot kapott, általában színes felülettel. A jellemző színek a földpát színek: okker sárga, vasoxid vörös-barna, törtfehér.

Korábban a tapasztott, vagy vakolt homlokzati felületek meszelést, vagy festést kaptak sima felülettel.

A nyílások keretezettek. Az utcai két ablak között is megjelenik a vallási identitás jelképe, a kettős kereszt.

A lábazat szürke, cementes vakolat.

A homlokzat fehér, vagy világos színű festékekkel van festve.

Az új festékekkel megjelentek a kevésbé színtartó papagáj házak is kis számban.

A pincesoron a vakolt, vagy natúr kő homlokzat a jellemző.

Egyéb épített elemek

Kerítések

A településen elég változatos a kerítések anyaghasználata és kialakítása. Ennek ellenére megfigyelhető bizonyos rendszeresség, igaz figyelembe kell venni a lakáshasználati tulajdonságokat. Alapvetően az álló léckerítés lehetett a jellemző forma. A polgárosodás (gazdagodás) során ez átalakult falazott oszlopos és díszített fém-rács kerítéssé.

Napjainkban a gazdák a népi romantika szellemében különböző fa kerítéseket és kapukat építenek.

Általánosnak mondható a lábazatos, falazott oszlopos fa kerítés, de nem idegen a településtől a tömör kő kerítés sem.

Összegezve a főbb típusok:

- tömör lábazatos, oszlopos fém kerítés
- fa lécs, vagy deszka kerítés
- a kettő kombinációja
- tömör kő kerítés vakolva, vagy vakolat nélkül

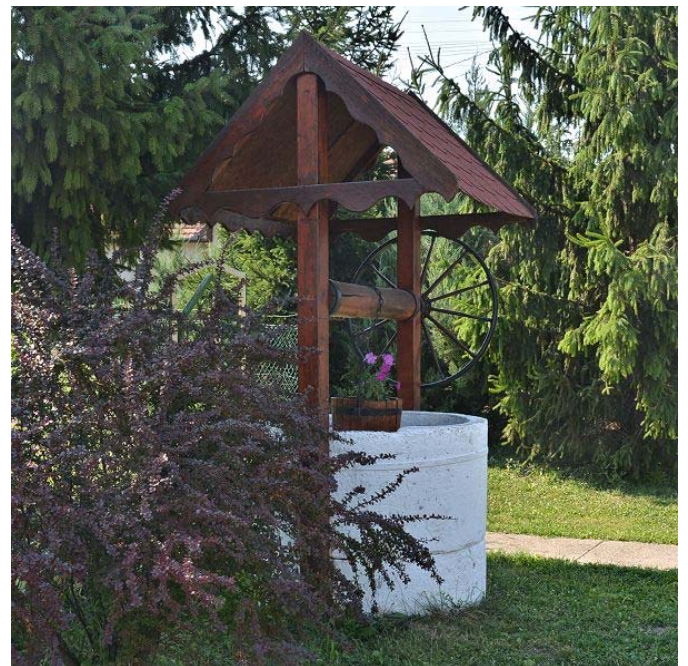

Kutak

Egykor valamennyi telken volt ásott kút, ezekből mára elég sok fennmaradt, bár több le vannak pusztulva. Néhol a kutakat használják fel a öntözésre, ilyenkor azokat lefedték.

Több helyen megpróbálják a kutat megőrizni, rájöttek a kút helytörténeti fontosságára.

Több helyen a közterületen is fennmaradt az egykori kerekes kút.

Gazdasági épületek

A főépületek mellett többféle melléképület is megfigyelhető a telkeken. A melléképületeket elhelyezkedésük alapján három fő csoportba lehet sorolni.

Az egyik jellegzetes csoport a főépülettel szemben kialakított gazdasági épület, elsősorban nyári konyha funkcióval.

A másik csoport országosan elterjedt megoldás: a főépület folytatásában építették meg a tárolót, az istállót, az apró jószágok óljait.

Ezek a gazdasági épületek jobbra elveszítették eredeti funkcióikat, más és más új funkciót helyeztek el az építményekben.

Intézmények és sajátos építmények építészeti részletei

Tömegformálás

Ezek az épületek már változatos, a funkcióhoz igazodó, azt kiszolgáló tömegformákat láthatunk. A tömegek osztottak, meg vannak törve.

Tetőidom

A tetőidomok változatosak, lépcsőzetes, vagy megtört nyeregtető, vagy kupola-szerű toronysisak. Általában itt is az egyszerű tömegekre és tetőidomokra törekedtek igazodva az épülettömeghez.

Nyílászárók

Ezek az épületeken is a funkcióhoz illeszkedő nyílászárókat alkalmaznak. Több esetben már felújításra kerültek, illetve cserélték a nyílászárókat. Általában festett fa szerkezet. Néhol fém nyílászáró szerkezeteket alkalmaztak, mely egyes funkciók nyílászáró kialakításához alkalmasabb.

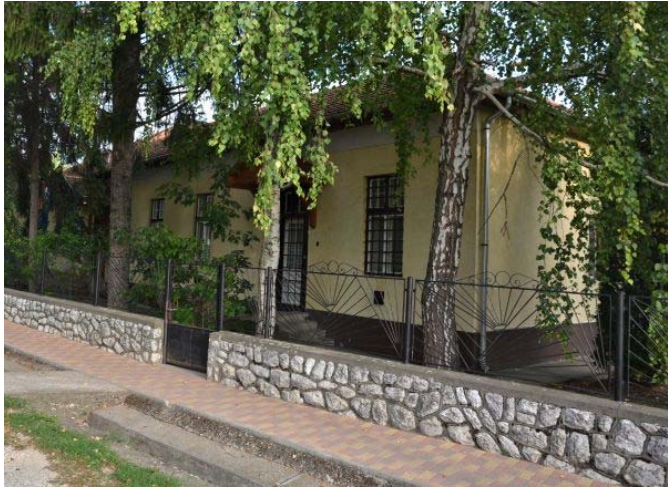
Anyagok, szerkezetek

A középületek jellemzően téglából épültek szilárd alapozásra. A régi épületeken a fa földem a jellemző. A tetők cseréppel, vagy fém lemezfedéssel vannak fedve. A homlokzatok ezeknél az épületeknél is kőporos vakolat, a színezése itt is világos, tört szín. A nyílások körük vakolatdíszítés figyelhető meg.

A kerítések általában kő lábazat és oszlop, és fém rács kerítésmező festve.

A település új középületei már korszerű anyagokból, energiatakarékos formában épültek. Tömegformálásával, anyaghasználatával az igazodásra törekszenek, de modern formákkal és anyaghasználattal.

A borászatok épületei a pincesor épületei között helyezkednek el. Anyaghasználatuk, tömegük igazodik a környezethez. Harmonikusan élnek együtt a kis és a nagyobb pincék, pincészetek.

Közterületek, sajátos építmények

Közlekedési építmény

A település autóbusz várói változatos kialakításúak. Az új váró fa szerkezetű építmény. A célnak megfelel.

A régebbi várók már egy más korok maradványai, de a célnak megfelelnek és rendben vannak tartva.

Hirdető táblák, cégfeliratok

Igen változatos a cégeket hirdető cégtáblák kialakítása. Vannak falra szerelt kivágott betűk és festett táblák.

Az utcai irányító táblák fa szerkezetűek, vésett feliratokkal.

Ai információs táblák is fa szerkezetűek. összefoglalva elmondható, hogy a település információs rendszere egységes, fa szerkezetű és színezésű.

Ezt gazdagítja az egyéni cégek hirdető, reklám felületei, táblái.

Szobrok

A település fölötti dombon, a kilátó mellett áll Szent Donát szobra felújítva. A közterületi szobrok nagy része a helyi andezittufa, vöröses színű kőből készült. Kossuth Lajos mellszobra fémből készült mészkö talapzatra állítva.

Pincék

A település fölötti domboldal tele van pincével. A dombok közete igen alkalmas pincék kialakításához,

Háromféle pince figyelhető meg:

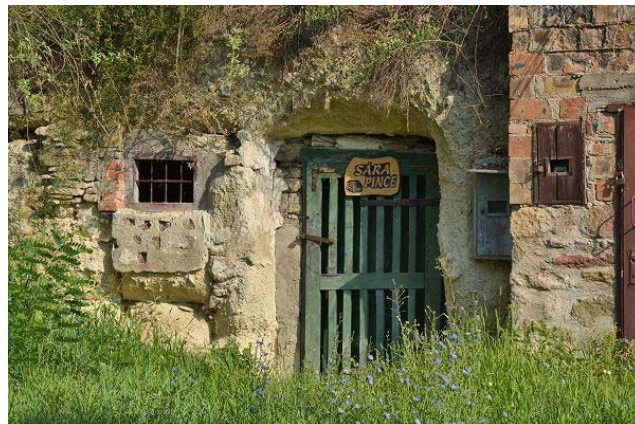
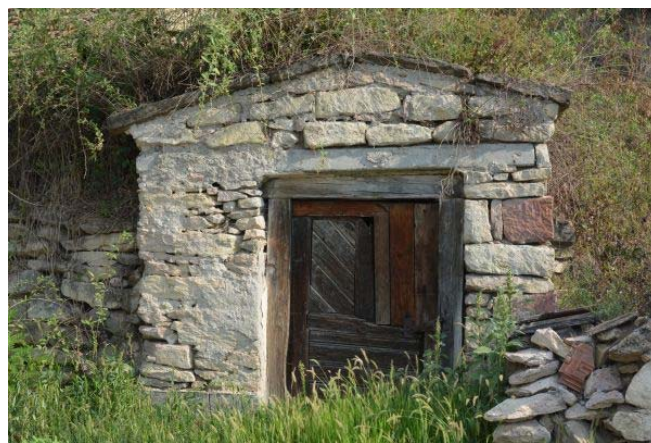
A pincelejáró építményes, a kis borházas és a nagyobb borházas pincék.

A különböző pincék csoportokban helyezkednek el. A legelső sorban vannak a városias pincék emeletes épülettel, zárt sorú beépítéssel.

Középen a kis borházas pincék sorakoznak, fenn a dombtetőn a kis lejáratos építmények.

A pincesorra jellemző, hogy a pincéknek önálló helyrajzi számú telkük van, ami behatárolja a bővíthetőségüket.

Általában vakolt építmények, de több natúr kőfalas és téglá építmény is megfigyelhető.

A belterületi természeti környezet

A település utcái és kertjei virágosak.

A patak mellett intenzív és változatos zöldterület húzódik.

A terek, az utcák fásítottak, növényzete gazdag.

A régi településközpont egyes részein az épületek közötti intenzívebb zöldterület kialakítását nehezíti a telkek kis szélessége.

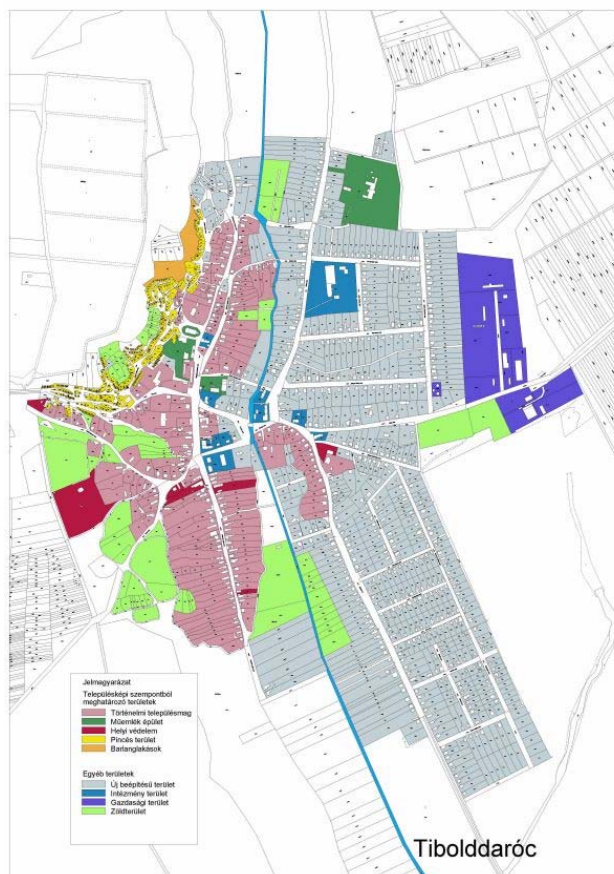
A telkek hátsó részein gyümölcsös, kiskert található. A belterületet szőlők, erdők, mezőgazdasági földek veszik körül. Nagy összefüggő zöldterületek a sportpálya, a temető és a pincés területek, valamint a patakpart.

AJÁNLÁSOK

Megállapítás

A településképet meghatározó építészeti és természeti adottságok összefoglalása

Tibolddaróc település belterülete két alapvető zónára osztható településképi szempontjából: a település történelmi állapotát megőrzött területekre és az újonnan kialakított területekre. Az egységes településképi megőrzése, kialakítása érdekében e két terület adottságait kell meghatározni és itt kell a fejlődés irányát meghatározó szabályokat kialakítani.

A település jelenlegi arculata az utóbbi 30-40 év gazdasági fejlődése révén alakult ki, és főleg a borkultúra gazdasági hatásai épült. Ajánlásaink e településképi finomhangolással történő változtatására tesz javaslatokat, feltárva a még érzékelhető történelmi gyökereket.

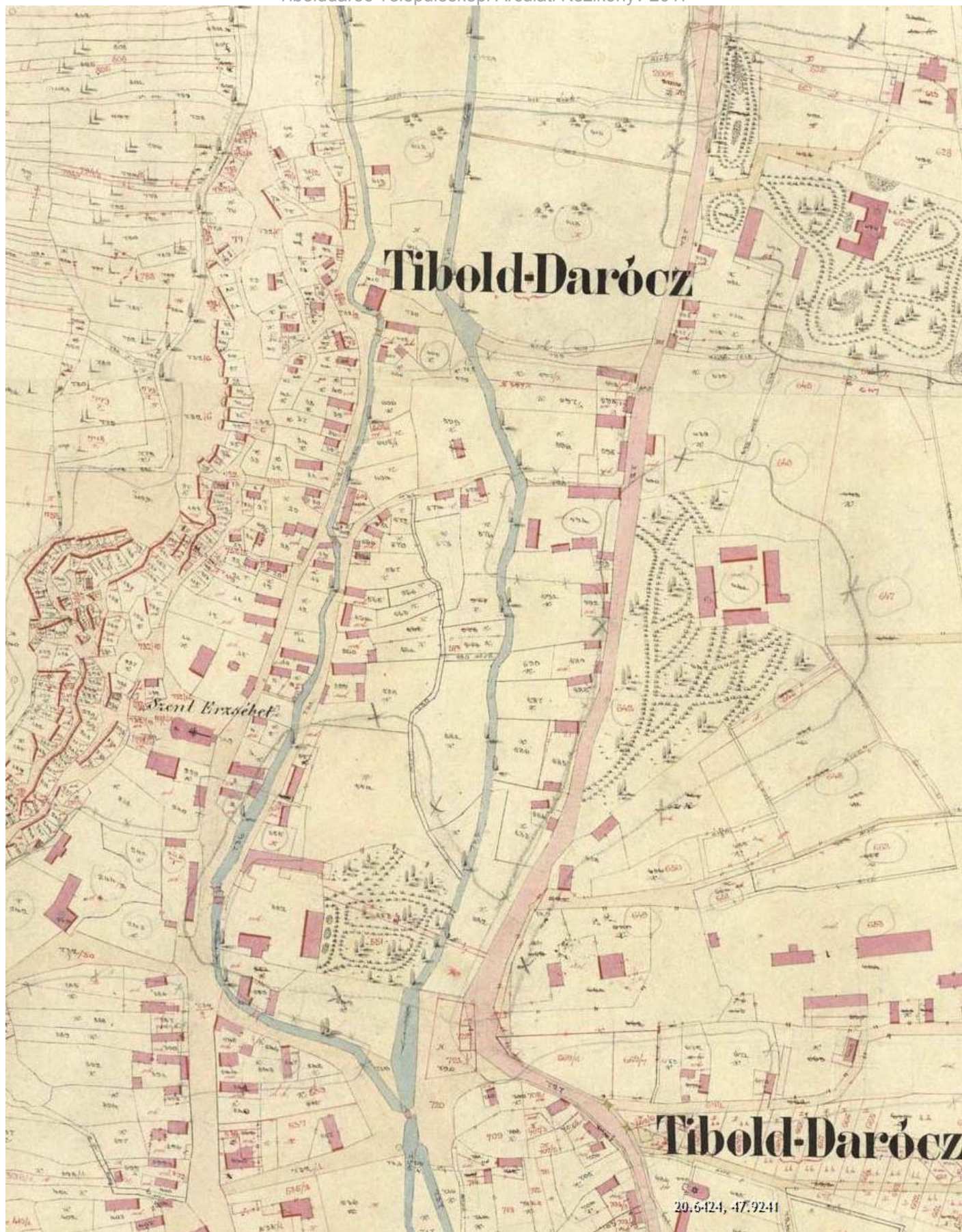
A településképi megtartásának, illetve az új épületek, a felújítások kialakításának a meglévő együttesre kell támaszkodni. E meglévő értékek alapján határozhatók meg a településképi védelme szempontjából alapvető építészeti és természeti értékek, részletek. E meghatározott értékek alapján lehet szabályozni az új épületek, építmények településképi befolyásoló kialakítását, a táji, természeti környezet alakítását.

A belterületi településképi védelmi ajánlások a településképi szerinti csoportosítás alapján:

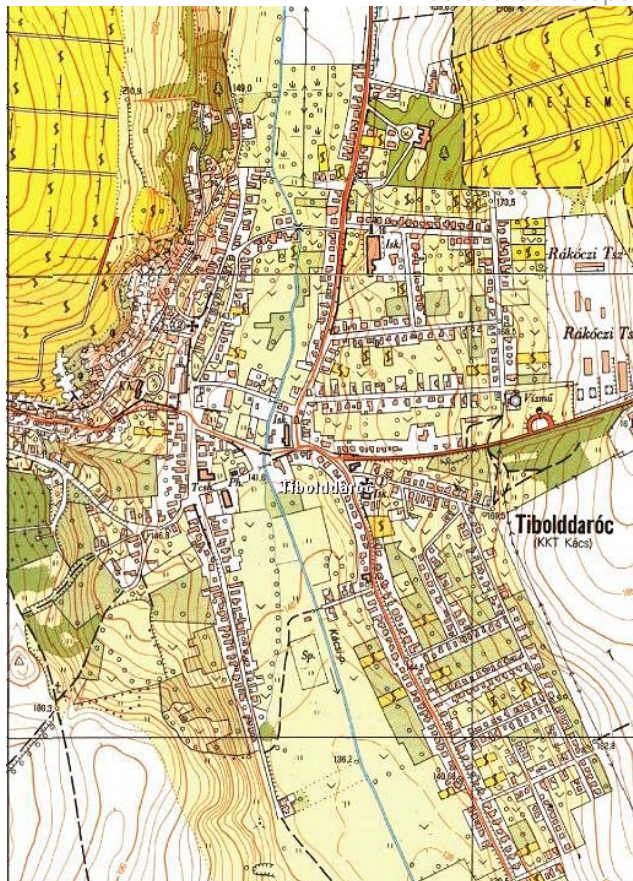
Településképi meghatározó területek

A Tibolddarócot legrészletesebb ábrázoló térkép az 1889-ben készült kataszteri térkép. Ezen követhető legjobban nyomon a történelmi település szerkezete, formája, arculata. A településen három nagyobb uradalmi birtok, és több kisebb kúria figyelhető meg. A birtokok a településen áthaladó út mellé települtek. A dombon borospincék sora látható, illetve már kialakulhattak a barlanglakások is. A település központja egy patak-ág mellett helyezkedett el a mai Széchenyi-Kossuth utcák vonalában. A településközpont laza szerkezetet mutat.

Tibolddaróc 1980 környékén készült kataszteri térképnek kivonata.

Forrás:www. MAPIRE.hu

A központban a fontosabb intézmények, a katolikus templom helyezkedtek el. A lakóépületek a főút déli része mellett helyezkedtek el. Jól olvasható a térképről, hogy a település legnagyobb területei a gazdag családok birtokközpontjait és az azokhoz tartozó gazdasági udvarokat tartalmazzák laza szerkezetben, nagy parkokkal. A kétágú patak malmok létezését jelzi. A faluközpont jómódú gazdák szálláshelye lehetett.

A középréteg a falu alsó részén lakhatott. A református templom is a fal alsó végén, a főút mellett állott néhány lakóépülettel a környékén. És sok volt a pince.

Ez a településszerkezet a társadalmi rétegek átrendeződésével értelmét veszítette. A birtokközpontokat felosztották, beépítették. A patak medrét szabályozták. Az új településrész a főút mellett épült ki.

A település központ az átmenő főút lett, ide, illetve a főutat és a régi utat összekötő útra települtek a közintézmények. A két településrészt a részben szabályozott patakmeder választja el. A településképi szabályozásnak ezt a kettőséget figyelembe kell vennie. A történelmi település értékeit az alábbi területek őrizték meg:

A történelmi településmag területe a Széchenyi, Dózsa György, Kossuth Lajos utcák környékén, A fennmaradt történelmi épületek és a helyi védelemre javasolt épületek, a pincesorok és a barlanglakások területe.

Ezekon a területeken a telekhálózat fennmaradt, de az épületek jelentősen át lettek építve.

A javaslat az új területek és a településkép szempontjából meghatározó területek eltérő, súlyozott fejlesztését ajánlja.

Beépítési mód és forma megőrzése

Meghatározó eleme a településképeknek a telkek szerkezete, azok beépítési módja.

A történelmi településmag telkei jobbra megmaradtak és megmaradt a telkek beépítési módja is. Javasoljuk ennek az állapotnak a megőrzését és lehetőleg a beépítés korábbi formájához történő visszatérést, ami tömören egy történelmi épületforma újraélesztését jelenti a tömegesen felépült sáttortetős épületek között.

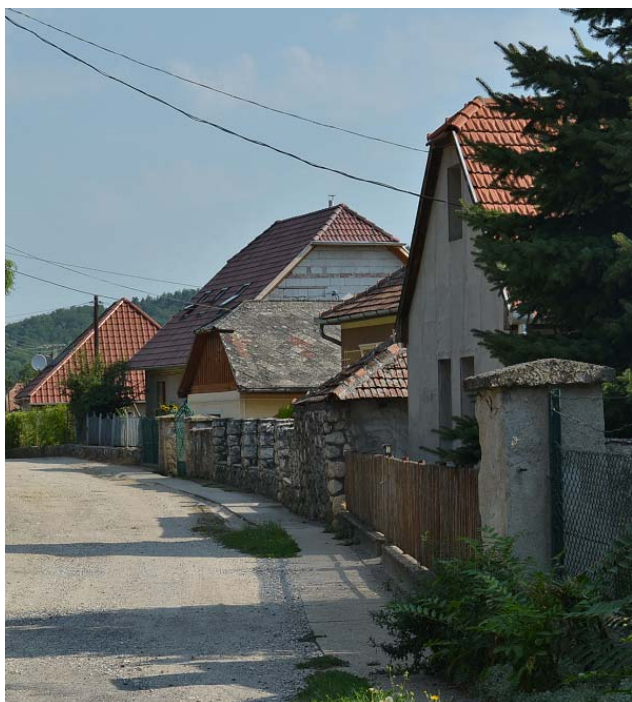
A település napjainkig megőrizte levegős, laza jellegét, Ezt is célszerű megőrizni. Jelentős közterület fejlesztéssel emelhető a történelmi településrész építészeti értéke, ezzel a település arculata. A történelmi településrész adhat a településnek egyéni arculatot és lehet a turisztikai vonzerőként működő pincesor kiszolgáló háttére.

A gazdasági épületek visszaépítése más funkcióval

A település történelmi részén a gazdálkodással összefüggő tevékenységek megkövetelték a változatos gazdasági épületek építését. Ezek az épületek a laza településszerkezetben gazdag térbeli változatosságot jelentettek. Mára átalakult a lakók gazdasági életvitele, ezzel értelmüket veszítették a melléképületek.

Viszont a gazdasági épületek számának a csökkenésével szegényedik a település képe, ezért javasoljuk a minél változatosabb alakú melléképületek építésének szorgalmazását mai funkciókkal: vendégház, szabadidő épület, rekreációs épületek, rendezvény épületek.

A lényeg, hogy a főépület és a melléképület anyaghasználata legyen hagyományos, egységes, az épületek tömegformálása egyszerű, de több épületből álljon össze a telkek beépítése.

Hátsó kertek védelme- többcélú hasznosítással

E telekcsoport településképi megjelenésének karakteres eleme a növényzettel benőtt hátsó kertek látványa. Itt hagyományosan gyümölcsös és kiskert volt egykor. Mára a gyümölcsös funkció mellett a díszkert használati mód maradt meg. A növényzettel beültetett telekhasználat megtartását egyrészt a település mikroklímájának megőrzése, másrészt a picesorról feltáruló falukép megőrzése érdekében javasoljuk. Bár a nagy hátsó kert folyamatos gondozást igényel, de a gyümölcsös mindennapi hasznot eredményez (gyümölcs, lekvár, pálinka), de a terület alkalmas lehet nyári táborozásra is a melléképületekben kialakított vizesblokk mellett. De lehetőség van biogazdálkodásra is ezen a telekrészen.

A település arculatát meghatározó épületek

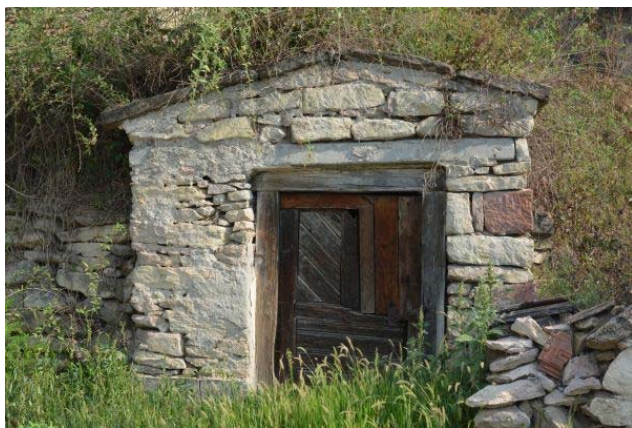
Egyedi helyi védelem

A településen több épület megőrizte beépítési módját, tömegformáját, homlokzati rendszerét, anyaghasználatát, ezzel a település történelmi arculatát, és ezek az elemek megteremthetik a hosszú távú települési arculatfejlesztés alapjait. Ezeket az épületeket lásd a helyi építészeti örökség fejezetben.

Ezek az épületek tömegformájukkal elhelyezkedésükkel, anyaghasználatukkal, nyílászáró rendszerükkel adnak példát az épületek átépítése, felújítása során.

Pincés területek

A település melletti pincesor három jól elkülönülő részre osztható. A nagy pincészetek a pincesor alsó részén, a településhez közel helyezkednek el. Ezek részben már turisztikai funkciókat is tartalmaznak a borászat mellett.

Ezek fölött, kisebb faluba tömörödve állnak a kisebb pinceházak, ahol a pincelejáróhoz borház épült. A harmadik csoport az épület nélküli pince, ahol a felszínen csak a lejáró lépcső kis épülete jelenik meg. A pincesor alapvetően önálló telkes terület, elválasztva a felszínen a magántelket és a közterületet.

A háromféle pince a területi elkülönülés mellett sok helyen vegyesen fordul elő, ami külön változatossága a pincesoroknak. Nem cél az egységes megjelenés, csak az egységes anyaghasználatra kell törekedni a formavilág megőrzése mellett.

A pincesorok a település múltjának fennmaradt emlékei, de a település új gazdasági stratégiájának az alapját képezhetik.

Tehát mind a gazdasági fejlődés részeként, mind a településképi fontos részeként a megőrzésük fontos része a településképi megőrzésének és alapja a fejlesztésnek.

Barlanglakások

A barlanglakás, mint lakásforma a Bükk hegység déli részén fekvő falvakban elterjedt volt egy történelmi időszakban. Tibolddarócon nagy számban volt jelen, és maradt fenn tömegesen napjainkra. Nincsenek önálló helyrajzi számon és folyamatosan pusztítja az időjárás és az emberi butaság, nemtörődömség.

Nagyon el kell vonatkoztatni a jelenlegi lepusztult helyzetetől ahhoz, hogy elfogadjuk, hogy ezek az építmények is részei a település képének. Csak az vegyük figyelembe, hogy most is uralják a település látképét.

Könnyen kimondható, hogy ezek az építmények szinte csak problémát okoznak. De ha belegondolunk abba, hogy ilyen közel egy településhez ekkora számban sehol nem találni a világon ilyen építmény együttes, akkor már közelítünk a helyes hozzáálláshoz. meg kell ragadni korunk természet közeli életforma igényét. Műszakilag megoldható a fenntartásuk, hiszen több településen működik ilyenben tájház.

Turisztikai hasznosításuk lehet a cél.

Átalakult, új beépítésű területek

Lakóterületek

Az átalakult, új beépítésű területek egységes utcaképet mutatnak, hiszen tervezett településrészek. Kis telkek, egyen lakóépületek jellemzik. Nem jellemző a területre a gazdálkodás. Az utcák intenzív be vannak ültetve növényzettel.

A településrész arculatát az egységes szemléletű anyaghasználat, az épülettömegek átgondolt kialakítása, változtatása, és a közterületek egységes szemléletű fejlesztése alakíthatja döntően. Az egységesítés mellett meg kell őrizni a változatosság sokszínűségét is.

Intézmények

A település intézményei jellemzően a középpontban helyezkednek el. Az intézmények a korstílusnak megfelelő építészeti megjelenéssel épültek fel.

Az egységes települési arculat érdekében szükséges a felújítások során az építészeti eszközök egységesítése (homlokzati anyaghasználat, színezés, mikroarchitekturális elemek) szükséges. Célszerű a közterülettel a kapcsolat egységes szemléletű fejlesztése is.

Gazdasági területek

A borászatok mellett a település szélén találhatóak nagyobb gazdasági területek, ezek is főleg mezőgazdasági üzemek.

Ezeknél az egyben nagy tömeg helyett a változatos tömegformálás és a visszafogott anyaghasználat jelentheti a településképhez való igazodást.

Patak természetes jellegének megőrzése

A település egy részén a településképi karakterének fontos eleme a patak. A patak részben régi medrében, részben új mederben halad.

Javasoljuk e belterületi természeti településképi elem megőrzését, fenntartását, vagy fejlesztését összhangban az árvízvédelmi feladatokkal.

Térburkolat

A település egységesen burkolt közterületekkel rendelkezik. Minden utcája szilárd burkolatú.

A pincesor egy része pormentes murva burkolattal vannak ellátva.

Összefüggő, nagyobb közterület hiányában nem alakult ki nagyobb díszburkolatos terület.

Javasoljuk, hogy a településen egységes, semleges térburkolat alkalmazása legyen preferálva.

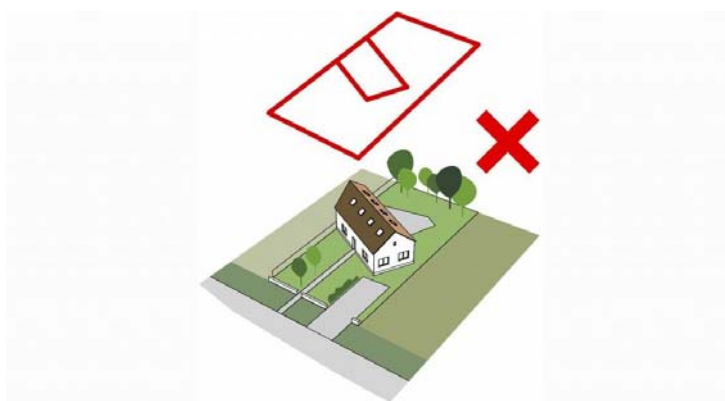
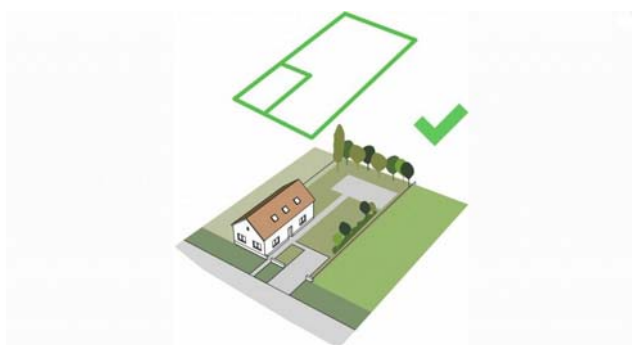

Általános ajánlások

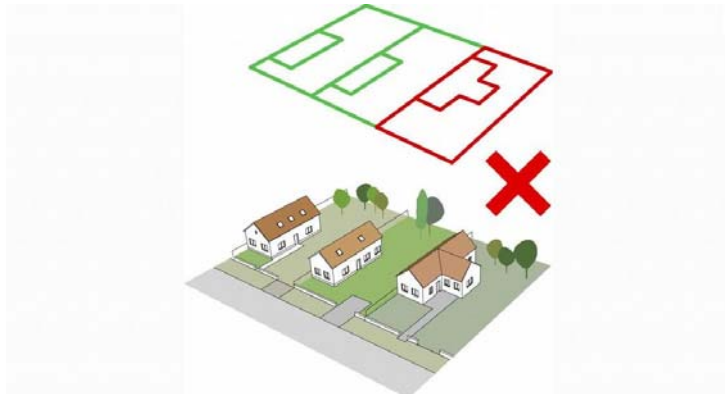
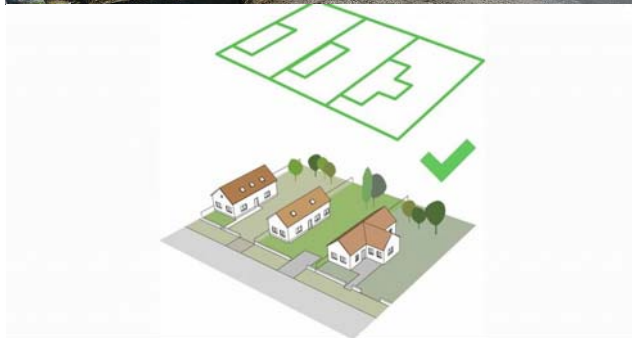
Épület elhelyezése a telken

A telkeken javasoljuk az új épületeket a kialakult beépítési módhoz igazodó módon elhelyezni, figyelembe véve a kialakult beépítési formát. Kerülni kell a településképtől idegen épület elhelyezési módokat: pl. ferde beépítést

Előkert mérete

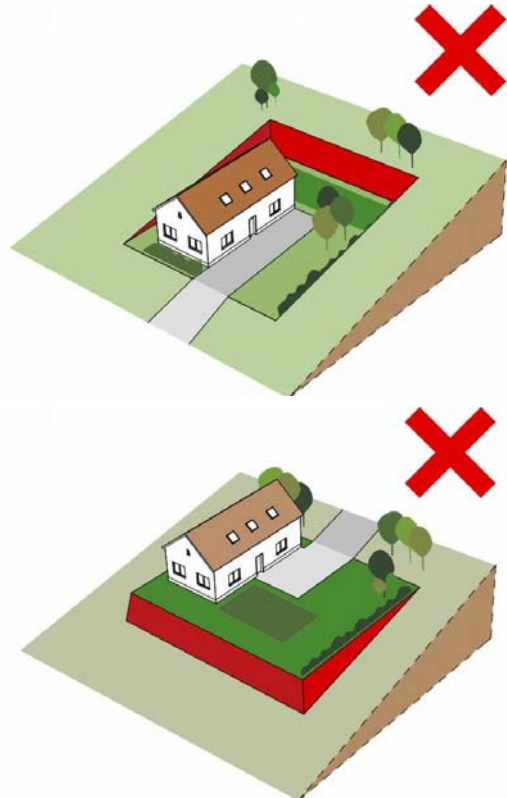
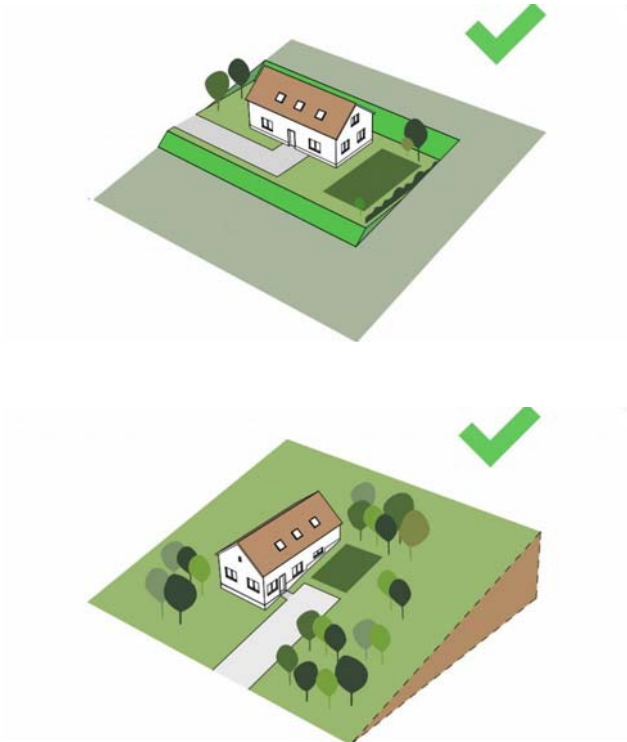
A település a csoportonként kialakult előkert méret része a település kialakult képéhez. Általában van előkert az épületek előtt, annak mérete a domborzati viszonyoktól függ. Javasoljuk a meglévő előkertek megőrzését, új beépítés esetén az igazodást a szomszédos telkek kialakult állapotához.

Épület elhelyezése lejtős telken

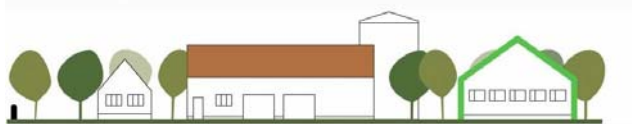
A település telkeinek egy része lejt az utca irányába. Ezeken a telkeken a kerítés támfal jellegű kialakításával hozták közel vízszintes helyzetbe a telek felszínét. Sok esetben még ekkor is emelt lábazzal alakították ki a lakóépületeket az utca felőli oldalon. Javasoljuk, hogy új beépítések esetén a tereplejtést több lépcsőben elosztva kezeljék, nem javasolt a nagy terepbevágás kialakítása, de nem javasolható az utca felőli nagy kiemelés alkalmazása sem. A terep őrizze meg természetes jellegét az épület környezetében.

Épületmagasság

Az épületek a település központjától eltekintve földszintes magasságúak. Az erősebben emelkedő telkeknél előfordul, hogy az épület emelt földszintű az utcai oldalon. Javasoljuk a településen a földszintes épületmagasság megőrzését az egységes településkép védelme érdekében. A javasolt maximális ereszmagasság az átlagos terepszinthez viszonyítva 4-5 méter.

Tömegforma

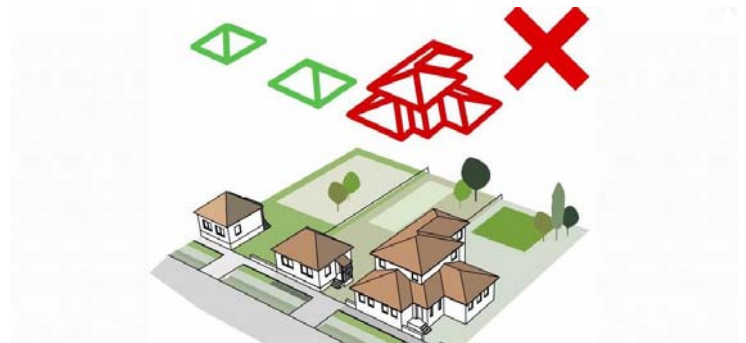
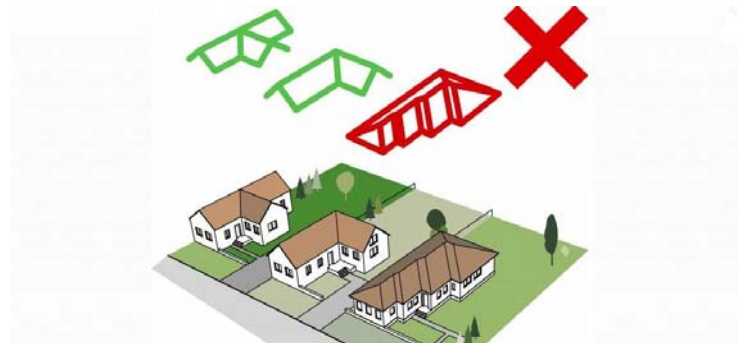
A településen egyszerű tömegformájú épületek épültek, kerülték a bonyolult tömegformákat. Ennek egyik oka a lejtős terep lehetett, de a felszíni vizek elvezetésének a legegyszerűbb módja is az egyszerűbb tömegforma esetén volt a legegyszerűbb.

A hagyományos falusi építészetben kerülték a bonyolult tömegformákat. Inkább több, egyszerű tömegformájú épületet építettek, kerülték az épületek fölösleges összeépítését. Ennek egyszerű gazdaságossági okai lehettek. Bár ma már nem a gazdaságosság az legfontosabb szempont (több esetben), de a településkép kialakult jellegének védelme érdekében javasoljuk az egyszerű, gazdaságos tömegformák alkalmazását.

Tetőidom-forma

Az épületek tetőinek formája is egyszerű, igazodik az épület tömegéhez. A téglalap alaprajzú tömeget általában nyeregtetővel fedték le, és e tetőnek az utcai oldalán telje konttyal fejezték be a tetőt. A kontyolás csak néhány épületnél maradt el, ezeknek az eredeti tetőformájára nincs autentikus adat, ezért ezeket nem tekinthető általánosan elterjedtnek.

Javasoljuk tehát a teljes kontyos nyeregtető alkalmazását.

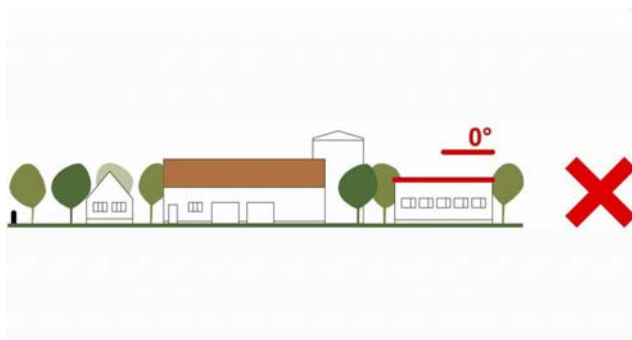

Tető hajlásszöge

A településen szerencsére napjainkig megőrizték a lakóépületek a hagyományos tető hajlásszöget. A tetők 45-38°-os hajlásszöggel épületek. Nincs a település lapostetős épület sem.

Javasoljuk a kialakult tető hajlásszög megőrzését, új épület esetében az igazodó alkalmazását.

Tetőtér beépítése

A településen nem jellemző a tetőtér beépítése, de az életforma változásával, valamint az építmények magasságának a korlátozásával ki fog alakulni a tetőtér beépítésének az igénye. Elmondható, hogy semmi akadálya a tetőtér beépítésének, ha néhány alapvető településképi szempontot figyelembe vesznek az építkezni szándékozók.

A tetőablak a leginkább településképet formáló elem. Célszerű az utcai oldalon kerülni a tetőablakok elhelyezését. Célszerű fekvő tetőablakokat alkalmazni. Nem zárható ki álló tetőablak építése sem. Ugyanakkor nem javasolt a tető formájának álló tetőablakok sorával történő megbontása. Egy-két álló tetőablak még nem változtatja meg a tető formáját, sőt történelmi analógiával igazolható alkalmazásuk. Általánosságban javasoljuk az udvari fekvő tetőablakok kialakítását tetőtér beépítése esetén.

Nyílászárók

A település egykori kétablakos utcai homlokzata jelentősen átalakult. Ez a homlokzati forma csak néhány épület esetében maradt fenn. Elmondható, hogy eredetileg itt is a kétablakos homlokzat volt elterjedve. Az épületek modernizációs fejlesztései során ezeket az ablakokat átépítették egy nagy ablakos homlokzattá. Ez az épületek eredeti homlokzati arányait alapvetően megváltoztatta, de szerkezetiileg sem voltszerencsés megoldás, mivel a sárba rakott kőfalú házak eredeti szerkezeti rendje megbomlott,

Javasoljuk, hogy a homlokzatok átépítése során, illetve az új épületek esetében térjenek vissza a két ablak kialakítására, mely autentikus homlokzati megjelenést eredményez. Különösen fontos az autentikus homlokzatok visszaállítása a várhatóan jelentősen megnövekedő idegenforgalom miatt is.

Az ablakok formája is meghatározó eleme a homlokzatnak. Az osztott ablakokat kell előnyben részesíteni az osztatlan nyílászárókkal szemben. A nyílászárók felületkezelése célszerűen festette felület legyen. A nyílászárók elhelyezése is fontos. Célszerű a homlokzati falsíkban elhelyezni az ablakokat.

Anyagok

A település épületeinek homlokzata vakolt felületű. napjainkra főleg kőporos vakolat borítja azokat a homlokzatokat, amelyeket korábban sima vakolat és mész festés fedett. A két anyag eltérő felületi tulajdonságot mutat. Az egyszerű vakolat sima felületű, a kőporos vakolat érdes felületű. A kőporos vakolat általános elterjedését az a tévhit segítette elő, hogy „örökké” tart, ami sajnos erre sem volt igaz. Sajnos e vakolatok az épületek páraháztartását is károsan befolyásolják, mivel a vakolat párazáró, a szerkezetekben és a helyiségekben marad a talajból felszívódó pára, mely a falak és a vakolatok károsodását eredményezi.

Javasoljuk az épületeken a sima homlokzati meszes vakolatok alkalmazását, mert épületfizikai szempontból csökkenti a pára károsító hatását, településképi szempontból pedig autentikus homlokzati megjelenést biztosít.

Színek alkalmazás

Az épületek vakolt felületeinek jelenlegi színezése a kőporos vakolatok színezési módszerétől függ. E vakolatokat természetes földpát színezőkkel színezték. Ez a színezési mód megfelel a korábbi korok homlokzatszínezési módjával. A földpát színezés (okker, vasoxid vörös, szürke) halvány, pasztell színezést eredményezett. Napjaink műanyag festékei már erős, telt színeket is tudnak varázsolni a homlokzatokra. Ez a homlokzatszínezési módszer idegen a történelmi színezéstől, de idegen a település arculatától is.

Javasoljuk a fehér és törtfehér homlokzatszínezés mellett a halvány, pasztell színek alkalmazását. Nem javasoljuk színezett homlokzat esetén az egyszínű homlokzatszínezést, ilyenkor a tagozatok színezésével lehet a homlokzat unalmas monoton hatását megszüntetni. A fehér festés esetén az árnyékhatás teszi mozgalmassá a homlokzatot.

Kémény

A településen már csak néhány eredeti kémény látható a tetősík fölött.

A jelenlegi kémények egy része vakolt, más részük látszótéglá burkolatú. Eltérő a kémények lezárása is.

Javasoljuk a településen a vakolt kémények építését a legegyszerűbb lezárással.

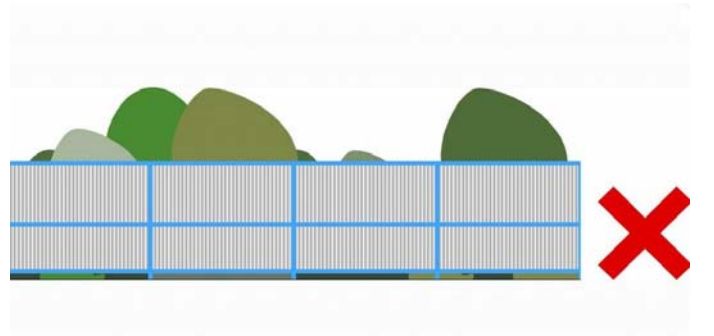
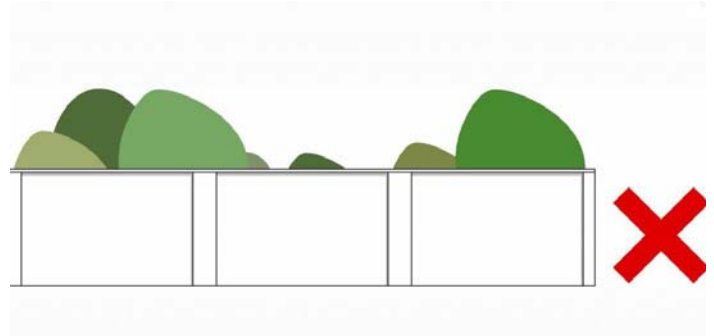
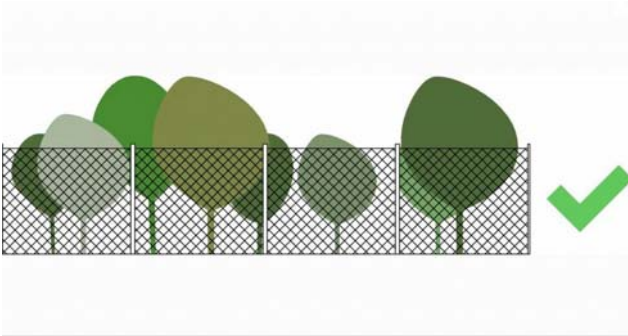
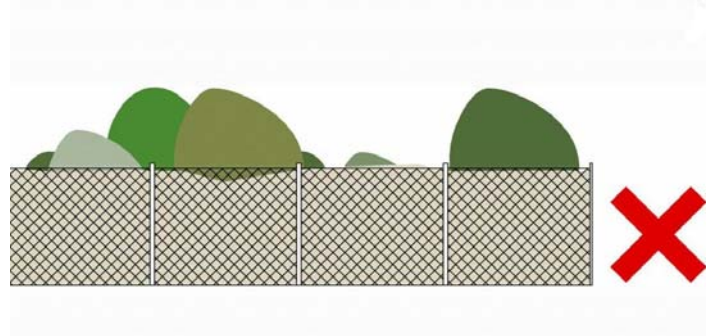

Kerítés

Helyszíni vizsgálatunk alapján megállapítható, hogy a település utcai kerítései általában lábazatos, épített oszlopos kerítések, ahol a kerítésmezők fa, vagy fém anyagú lezárást kapnak. A lezárás lehet pálcás, rácsos és tömör. A tömör fém kerítés tájidegen, nem javasolt.

Javasoljuk a fa anyagú, függőleges léc, vagy deszka elemes kerítés építését. A kerítések lehetnek natúr, felületkezelés és festett felületűek.

Településképi közterületi elemek

A település közterületein több olyan építmény és műtárgy található, melyek befolyásolják a település arculatát. Ezek jellemzően korunk alkotásai.

Része a közterületi tárgyaknak az utcanév táblák, a reklámtáblák, az utcabútorok, a közlekedési építmények. Javasoljuk a fa-fém anyagú, modern, de visszafogott formavilágú és színezésű közterületi elemek alkalmazását

Közterületi növényzet

A település közterületei gazdagon és színesen vannak növényzettel telepítve. A közterületek nagy része fásítva van, a fák jellemzően tájjellegű egyedek. A magas növésű növényállomány mellett a bokrok, cserjék is elterjedtek. Jellemzően lombhullató egyedek találhatóak e területen, ami megfelel a hagyományos növénypopulációnak. Örökzöld egyedek jellemzően a telkein találhatóak meg, azokon is elsősorban a telkek belső területein.

Igen fontos eleme a településnek a patak parti vízi növénypopuláció. Mivel ez a növény együttes mesterséges környezettel van körülvéve, nem önfenntartó, szüksége van a folyamatos gondozásra, művelésre. De emellett is érdemes a fenntartása, mert üde színfoltja a településnek, és a település természetközpontú gondolkodásáról vall.

Közterületi tárgyak arculata, fa anyaghasználat

A település közterületein az alábbi tárgyak képezik a települési arculat részét:

hirdető táblák, utcatáblák, szemetes tárolók, virágtartók, utcanév táblák, információs táblák, céges arculati táblák.

Jelenleg e tárgyak legtöbbször fa anyagú, Célszerű a közterületi információs tárgyak színezését összehangolni.

Nem kell elfeledkezni a modern, fa-fém eszközök, bútorok alkalmazásáról sem az egységes koncepció alapján

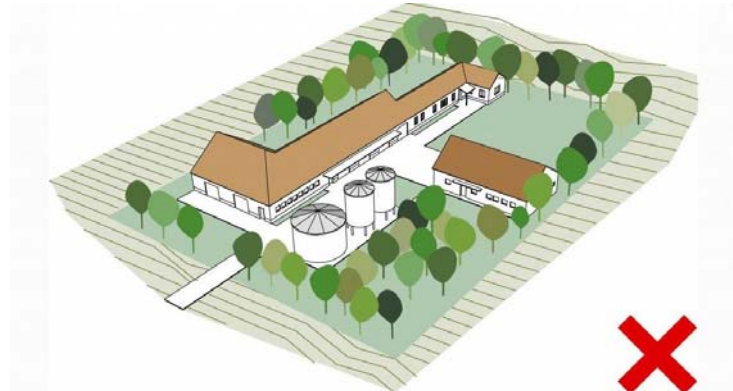
Külterület

Beépítés

A külterületen jelenleg nem alakult ki beépített terület.

Javasoljuk, hogy a település külterületén az országos szabályozásnak megfelelő módon, kis, egyszerű épületek épüljenek, kis együttesekbe szerveződve, a táj és a látvány zavarása nélküli kialakítással, természetes anyaghasználata. Az együttesek mellett összefüggő, nagy területű szilárd térburkolat nem alakítható ki.

Ezeknél az épületeknél a hagyományos színek alkalmazása (fa, cserép) ajánlott.

Természeti táj

A település külterületén mezőgazdasági földek, szőlők, rétek és erdős területek találhatóak. Ezek határai a földek művelésére vonatkozó jogszabályok alapján változtathatóak, Általános elvként elmondható, hogy a kialakult külterületi természeti táj szerves része a település arculatának, gazdagítva annak változatos megjelenését.

Őshonos növények megőrzése, telepítése

Kialakult állapot, és a fejlesztések előfeltétele a táj arculatának alakításában az őshonos növények telepítése, alkalmazása.

E folyamatot a természeti környezet gazdája, az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság szakértő természetvédelmi felügyelői ellenőrzik és irányítják.

Helyi épített és természeti értékek felsorolás

1. A településképet meghatározó telkek (Hrsz)	<p>Bottlik Mauzóleum 443 hrsz
Kossuth Lajos u. 5. 474/1 hrsz
Kossuth Lajos u. 8 (?) 529 hrsz
Kossuth Lajos u. 40. 512 hrsz
Tardi út 473 hrsz.
Víg utca 16. 418 hrsz. ún. Szabor-ház</p>
2. Helyi védelemre alkalmas épületek, építmények	<p>Bottlik Mauzóleum 443 hrsz
Temetőben 2 db fészület 443, 440 hrsz
„Tardi” kereszt 689/6 hrsz
Kőhodály
Szent Donát szobor
Református templom 916/1
Pincesor
Barlanglakások 53 hrsz
Kossuth Lajos u. 5. 474/1 hrsz
Kossuth Lajos u. 8 (?) 529 hrsz
Kossuth Lajos u. 40. 512 hrsz
Tardi út 473 hrsz.
Víg utca 16. 418 hrsz. ún. Szabor-ház</p>
3. Pincés területek	<p>Az alábbi telkek a közterületek kivételével:
52 hrsz telektől a 393 hrsz-ú telekig</p>

Országos jogszabály által védett objektumok, területek

Műemléki védelem

Bottlik kastély 738/1 hrsz, Római katolikus templom 1 hrsz.,
 Majtényi kúria 33387 hrsz., Péchy kúria (volt Gencsy kúria)
 596/2 hrsz., Nepomuki szobor 596/1 hrsz.,

Natura 2000

Natura 2000 európai védelem alatt álló területek (Lásd Bükki Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatását!)

Egyedi táji érték

(Lásd Bükki Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatását!)

JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA ÉPÜLETEK

8

Megóvott utcakép helyreállított kerítésekkel, festett vakolatos homlokzattal, cserépfedéssel

Meglévő épület bővítése a telek mélységében, tereplejtéshez igazodás, hagyományos formák és anyaghasználat, modern részletek, egyszerűség

Hagyományos szemlélettel épített falusi lakóépület egyszerű, modern formavilággal.

Hagyományos tömegformálás,
modern részletek és
anyaghasználat a homlokzaton.
Helyi példa

Hagyományos épülettömeghez
a hátsó udvar felé kapcsolódó
modern épületforma
hagyományos
anyaghasználattal

Hagyományos épületforma és
anyaghasználat, egyszerű
tömeg,. A hagyományos épület
továbbélésének jó helyi példája.

Hagyományos épület bővítése összetett funkciós épületrésszel, egyszerű és hagyományos anyaghasználat, modern részletek

Hagyományos épület az utca felé, modern szemléletű bővítés az udvar belseje felé hagyományos anyaghasználattal.

Külföldi példa. Modern épület hagyományos formavilággal, az udvar felé modern anyaghasználattal

Hagyományos keresztcsűr átépítve lakó funkcióval, modern részletekkel

Hagyományos tömegű keresztcsűr új funkcióval, modern részletekkel

Újjáépített keresztcsűr új funkcióval. Belső képp

JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA KÖZTERÜLET

9

Közüintézmény hagyományos tömegformálással, modern részletekkel, kiegészítésekkel. Egyszerű kapcsolat a környezet változó terepalakulataival

Település közterének kialakítása. Változatos, de tájjellegű utcabútorok, centrális térszervezés, változatos utcabútorok hagyományos anyaghasználattal, egyszerű szőkőkút-vízesés

Tájjellegű anyagokból egyszerű tömegformálású autóbusz váró

A meglévő épület felújítása során egyszerű és autentikus épület létrehozásával példamutató helyi példa.

Közterület szintkülönbségének áthidalása egyszerű, tájjellegű anyagokkal és formával.

Közterületen szintkülönbség áthidalása egyszerű formákkal, anyagokkal, akadálymentes módon

JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA TERMÉSZETI KÖRNYEZET

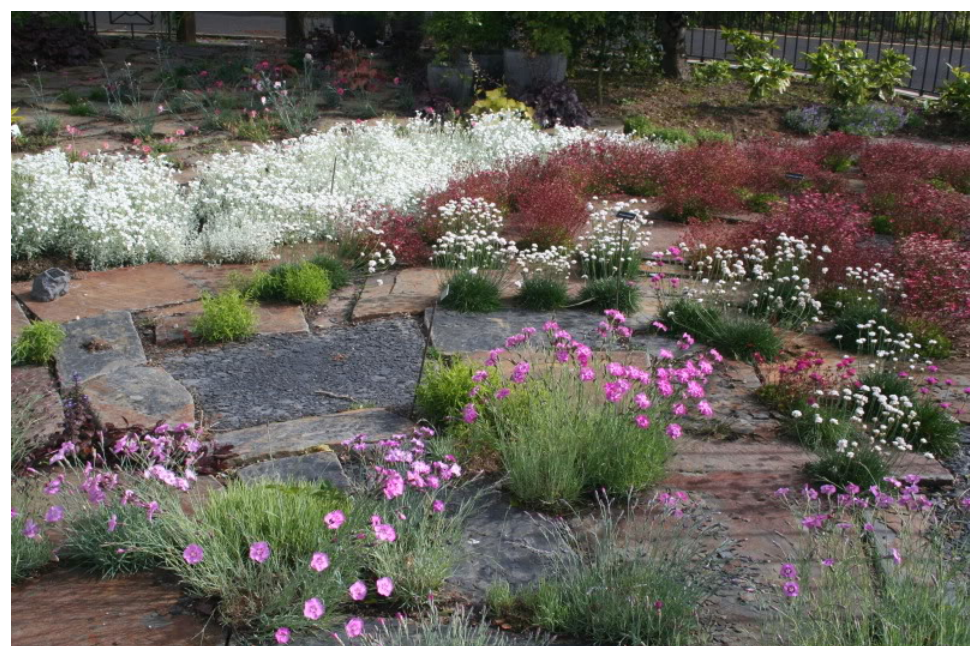
10

Lakóépület díszítése
hagyományos, tájjellegű
növényzettel

Lakóépület díszítése
hagyományos, tájjellegű
változatos növényzettel

Közterületi park díszítése
változatos virágzó és színes
levelű növényzettel eltérő
növénymagassággal

A természeti táj s a belterületi park szerencsés egyesítése gondosan telepített dísznövényekkel kiegészítve

Őshonos háttértáj előtt cserepes dísznövények elhelyezése

Külső és belső tér egyesítése modern építészeti eszközökkel. A természeti táj beengedése a belső térbe.

TIBOLDDARÓC TELEPÜLÉSI ARCULATI KÉZIKÖNYV 2017.

Készült a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény, és a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012.(XI.8.) Korm. rendelet alapján.

Megbízó: Tibolddaróc Község Önkormányzata

Dósa József polgármester

Készítette: Kosdi Attila okleveles építészmérnök
műemléki szakmérnök, megbízott települési főépítész